

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy

Sachkouski Yaraslau

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Yaraslau Sachkouski

Podnikání a administrativa

Název práce

ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy

Název anglicky

Czech Republic and China – foreign trade relations

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je provést analýzu zahraničně-obchodních vztahů mezi ČR a Čínou a jejich působnost na vnější a vnitřní ekonomiku ČR. Na základě získaných údajů budou vypracovány doporučení pro nejlepší obchodní vztahy mezi Českou Republikou a Čínou. Dílčím cílem bude zhodnotit, jak tyto vztahy mohou být užitečné nebo naopak neúžitečné pro Čínu nebo ČR. Práce bude dále charakterizovat perspektivy vztahů do budoucnosti a možné cesty rozvoje.

Dílčím cílem práce je rovněž vyhodnotit, jak se zlepšuje nebo naopak zhoršuje ekonomický stav v ČR díky zahraniční -obchodním vztahům mezi ČR a Čínou. Na základě daného zkoumání bude následně v práci navrženo řešení, která by mohlo zahraničně-obchodní vztahy zlepšit a rozvíjet.

Metodika

Teoretická část se bude zabývat sběrem informací ohledně zahraničně-obchodních vztahů mezi ČR a Čínou prostřednictvím studie odborné literatury. K tomu budou použity knižní publikace a odborné články tuzemských a zahraničních autorů. Velký důraz bude kladen na elektronické zdroje českého a zahraničního původu.

V praktické části bude provedena analýza zahraniční-obchodních vztahů mezi Českou Republikou a Čínou a také popsána jejich ekonomická spolupráce. Bude popsán vývoj za několik let a jeho výsledky k roku 2021. Následně budou popsány budoucí perspektivy obchodních vztahů mezi těmito zeměmi. Na základě daného zkoumání bude provedeno zhodnocení zahraničně-obchodních vztahů ČR a ČR, a bude vypracován návrh řešení, která by mohlo zahraničně-obchodní vztahy mezi Českou Republikou a Čínou dále rozvíjet a zlepšovat.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Česká republika, Čína, dovoz, struktura, trh, vztahy, zahraniční obchod

Doporučené zdroje informací

BENEŠ, V. *Zahraniční obchod : [příručka pro obchodní praxi]*. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0558-3.

BERNDT, R. – FANTAPIÉ ALTOBELLI, C. – SANDER, M. *Mezinárodní marketingový management :*

[globalizace a světové trhy, marketingové plánování a controlling, potenciál a lidské zdroje]. Brno:

Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1641-8.

CIHELKOVÁ, E. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-804-5.

FOJTÍKOVÁ, L. *Zahraničně obchodní politika ČR : historie a současnost (1945-2008)*. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-128-4.

ZADRAŽILOVÁ, D. *Mezinárodní management*. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0683-1.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Kamila Veselá, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 30. 12. 2021

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 02. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2023

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval paní Ing. Kamile Veselé, PhD. za vedení mé bakalářské práce a za všechny konzultační hodiny, během kterých mi poskytovala užitečné a cenné rady.

ČR a Čína – zahraničně-obchodní vztahy

Abstrakt

Obchod mezi Českou republikou a Čínou je důležitým aspektem jejich ekonomických vztahů. Obrat mezi Českou republikou a Čínou v posledních letech výrazně vzrostl a obě země nadále pracují na dalším rozvoji svých ekonomických vztahů.

Téma této bakalářské práce se zabývá zahraničně obchodní vztahy mezi Českou republikou a Čínou. Práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části jsou popsány základní pojmy týkající se zahraničního obchodu, obchodní politiky, ekonomické součásti těchto zemí a také jsou popsány mezinárodní organizace, které se zabývají mezinárodním obchodem.

Praktická část analyzuje obchodní vztahy mezi Českou republikou a Čínou. Práce sleduje komoditní strukturu obchodu mezi oběma zeměmi. Dále sleduje vývoj ukazatelů, jako je dovoz, vývoz, obchodní bilance a obchodní obrat, pomocí indexů časových řad. Na základě těchto analýz je provedena predikce budoucích obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou.

Klíčová slova: Česká republika, Čína, dovoz, struktura, trh, vztahy, zahraniční obchod.

Czech Republic and China – Foreign Trade Relations

Abstract

Trade between the Czech Republic and China is an important aspect of their economic relations. Trade between the Czech Republic and China has increased significantly in recent years and both countries continue to work on further developing their economic relations.

The topic of this bachelor thesis deals with the foreign trade relations between the Czech Republic and China. The thesis is divided into two parts. The theoretical part describes the basic concepts related to foreign trade, trade policy, economic components of these countries and also describes the international organizations that deal with international trade.

The practical part analyses trade relations between the Czech Republic and China. The work traces the commodity structure of trade between the two countries. It also follows the development of indicators such as imports, exports, trade balance and trade turnover using time series indices. Based on these analyses, a prediction of future trade relations between the Czech Republic and China is made.

Keywords: Czech Republic, China, import, structure, market, relations, foreign trade.

Obsah

1 Úvod	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1.1 Cíl práce.....	13
2.1.2 Metodika práce.....	13
3 Teoretická východiska	16
3.1 Zahraniční a mezinárodní obchod.....	16
3.1.1 Klasifikací zahraničního obchodu.....	17
3.1.2 Struktura zahraničního obchodu	20
3.1.3 Metody regulace zahraničního obchodu.....	21
3.2 Česká republika a Čína	22
3.2.1 Česká republika a její ekonomická složka.....	22
3.2.2 Čína a její ekonomická složka	26
3.3 Obchodní politika	29
3.3.1 Obchodní politika.....	29
3.3.2 Směry obchodní politiky	30
3.3.3 Nástroje obchodní politiky	31
3.3.4 Mezinárodní organizace v obchodní politice.....	31
3.3.5 Zahraničně obchodní politika ČR	33
3.3.6 Zahraničně obchodní politika Číny	35
4 Vlastní práce	39
4.1 Vzájemný zahraniční obchod ČR a Číny	39
4.1.1 Pozice Číny na celkové bilanci zahraničního obchodu České republiky ..	46
4.2 Pozice ČR a ČLR v rámci obchodních vztahů v porovnání s dalšími státy	47
4.2.1 Podíl Číny na celkovém exportu a importu	47
4.2.2 Zastoupení Číny na celkovém vývozu a dovozu mimo EU	52
4.3 Komoditní struktura	58
4.3.1 Komoditní struktura mezi ČR a ČLR.....	58
4.4 Predikce vývoje hlavních ukazatelů obchodních vztahů.....	64
4.4.1 Předpověď budoucího vývoje hodnoty importu a exportu mezi Čínou a Českou republikou	64
5 Výsledky a diskuse	68
5.1.1 Vzájemné obchodní vztahy České republiky a Čínské lidové republiky ..	68
5.1.2 Struktura komodit České republiky a Číny	68
5.1.3 Vývoz do Číny	68
5.1.4 Dovoz z Číny	68
5.1.5 Predikce vývoje vývozu a dovozu	69

6 Závěr	70
7 Seznam použitých zdrojů	72
8 Přílohy	75

Seznam grafů

Graf 1: Srovnání objemu exportu a importu z ČR do ČLR v letech 2005-2021 (v mil. Kč)	40
Graf 2: Výsledek analýzy vývozu a dovozu z ČR do ČLR v letech 2005-2021 s využitím řetězových indexů	41
Graf 3: Zhodnocení na základě bazických indexů podílu exportu a importu mezi Českou republikou a Čínou ve vztahu k celkovému exportu a importu České republiky (2005- 2021).....	42
Graf 4: Výsledek analýzy exportu a importu z ČR do ČLR v letech 2005-2021 s využitím bazických indexů.....	43
Graf 5: Výsledek analýzy vývoje obratu mezi ČR a ČLR v letech 2005-2021 s využitím bazických indexů.....	45
Graf 6: Výsledek analýzy vývoje salda OB mezi ČR a ČLR v letech 2005-2021 s využitím bazických indexů.....	46
Graf 7: Výsledek analýzy podílu obratu ČR s ČLR na celkovém obratu ČR v letech 2005- 2021 s využitím bazických indexů.....	47
Graf 8: Vývoz z ČR do vybraných států a Číny v roce 2005	48
Graf 9: Vývoz z České republiky do Číny a vybraných států v roce 2021	49
Graf 10: Dovoz z Číny a vybraných států do České republiky v roce 2005	50
Graf 11: Dovoz z Číny a vybraných států do ČR v roce 2021	51
Graf 12: Podíl zemí mimo Evropskou unii na celkovém vývozu České republiky v roce 2021	54
Graf 13: Vývozní podíl Číny z České republiky do zemí mimo EU v roce 2021	54
Graf 14: Podíl zemí mimo EU na celkovém importu do ČR v období 2021	57
Graf 15: Dovozní podíl Číny z České republiky do zemí mimo EU v roce 2021	57
Graf 16: Struktura komodit obchodu mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou v roce 2021, podíl na celkovém obratu.....	59

Graf 17: Objem vývozu a dovozu mezi Českou republikou a Čínou v roce 2021 podle SITC	60
Graf 18: Vývoj komoditní struktury exportu mezi ČR a Čínou v letech 2015-2021 (v mil. Kč).....	61
Graf 19: Výsledek analýzy vývozu třídy Stroje a dopravní prostředky v letech 2015-2021 s využitím řetězových indexů	62
Graf 20: Vývoj komoditní struktury importu v období 2015-2021 mezi ČR a ČLR (v mil. Kč).....	63
Graf 21: Výsledek analýzy dovozu třídy Stroje a dopravní prostředky v letech 2015-2021 s využitím řetězových indexů	64
Graf 22: Předpověď růstu vývozu do ČLR z ČR (2022 až 2024)	66
Graf 23: Předpověď růstu dovozu z ČLR do ČR (2022 - 2024).....	67

Seznam tabulek

Tabulka 1: Obrat zahraničního obchodu se zbožím mezi ČR a ČLR v letech 2005-2021 (mil. Kč)	44
Tabulka 2: Dovoz do České republiky z vybraných států.....	52
Tabulka 3: Vývoz České republiky do států mimo EU.....	53
Tabulka 4: Dovoz do ČR ze zemí mimo EU	56
Tabulka 5: Prognóza vývoje vývozu do Číny v letech 2022 až 2024 (mil. Kč).....	65
Tabulka 6: Prognóza vývoje dovozu z Číny v letech 2022 až 2024 (mil. Kč).....	66
Tabulka 7: Podíl Číny na celkovém obratu ČR.....	75
Tabulka 8: Zastoupení vývozu do Číny na celkovém vývozu ČR (mil. Kč).....	76
Tabulka 9: Podíl Číny na celkovém dovozu do ČR.....	77
Tabulka 10: Podíl vývozu do Číny na celkovém českém vývozu do zemí mimo EU.....	78
Tabulka 11: Podíl dovozu z Číny na dovozu do ČR ze států mimo EU	79
Tabulka 12: Indexní analýza dovozu a vývozu z ČR do ČLR v letech 2005-2021 (mil. Kč).....	80
Tabulka 13: Vývoj podílu vývozu mezi ČR a ČLR vzhledem k celkovému vývozu ČR v mil. Kč (2005-2021).....	81
Tabulka 14: Vývoj podílu dovozu mezi ČR a ČLR vzhledem k celkovému dovozu ČR v mil. Kč (2005-2021).....	82

Tabulka 15: Vývoj obratu ČR s ČLR v období 2005-2021.....	83
Tabulka 16: Vývoj salda OB mezi ČR a ČLR v letech 2005-2021 (mil. Kč).....	84
Tabulka 17: Podíl obratu ČLR s ČR na celkovém obratu ČR v letech 2005-2021 (mil. Kč).....	85
Tabulka 18: Zastoupení vývozu do Číny na celkovém vývozu v roce 2005 (mil. Kč)....	86
Tabulka 19: Zastoupení vývozu do Číny na celkovém vývozu v roce 2021 (mil. Kč)....	87
Tabulka 20: Vyvoz České republiky do vybraných států.....	88
Tabulka 21: Podíl zemí mimo EU na českém vývozu v roce 2021 (mil. Kč).....	88
Tabulka 22: Podíl zemí mimo EU na dovozu do České republiky v roce 2021 (mil. Kč).....	88
Tabulka 23: Obchod mezi ČR a ČLR v roce 2021 podle SITC	89
Tabulka 24: Vývoj vývozu z ČR do Číny třídy Stroje a dopravní prostředky v letech 2015-2021 (mil. Kč).....	89
Tabulka 25: Vývoj dovozu z Číny do ČR třídy Stroje a dopravní prostředky v letech 2015-2021 (mil. Kč).....	90

1 Úvod

Vzájemný obchod představuje základní vazbu mezi ekonomikami jednotlivých zemí a je základním faktorem úspěšného provozu každého státu. Už od počátku merkantilismu, když se měřítkem bohatství bylo množství peněžních prostředků, byl obchod mezi státy považován za nejvýznamnější složku ekonomické politiky. Obchod se zaměřuje na zboží, jako jsou výrobky, služby a práva na intelektuální vlastnictví, které jsou importovány a dodávány. Mezinárodní obchod hraje klíčovou roli v rozvoji výrobních sil a mezinárodní dělbě práce. Obchodní vztahy přispívají k provázání a stabilizaci vztahů mezi zeměmi a zajišťuje vzájemnou hospodářskou provázanost.

Obchodní vztahy České republiky jsou souhrn obchodních vazeb a smluv, které Česká republika udržuje s ostatními zeměmi světa v oblasti mezinárodního obchodu. Česká republika je hospodářsky vyspělou zemí, která se aktivně účastní mezinárodní hospodářské výměny a udržuje strategická partnerství s řadou dalších zemí. Obchodní vztahy České republiky zahrnují dovoz a vývoz různého zboží a služeb a také spolupráci v rámci mezinárodních obchodních organizací a mezinárodních dohod. Jedním z významných partnerů České republiky v mezinárodním obchodě je Čína, se kterou Česká republika v posledních letech udržuje produktivní obchodní vztahy.

Obchodní vztahy mezi Českou republikou a Čínou jsou důležitým faktorem hospodářského rozvoje obou zemí. Tyto vztahy v posledních letech stále nabírají na dynamice a obě strany projevují zájem o další rozšiřování spolupráce. Cílem této studie je analyzovat obchodní vztahy mezi Českou republikou a Čínou, včetně jejich struktury a dynamiky. Bude zaměřeno na analýzu vývoje obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou v posledních letech. Dále se bude provedeno porovnání těchto obchodních vztahů s ostatními zeměmi v Evropské unii a mimo ni. Budou zkoumány hlavní produkty, které jsou mezi Českou republikou a Čínou vyváženy a dováženy.

2 Cíl práce a metodika

2.1.1 Cíl práce

V současné době jsou klíčovým faktorem hospodářského rozvoje obchodní vztahy mezi zeměmi. Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnocení vzájemných obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou. V teoretické části práce jsou definovány termíny týkající se zahraničního obchodu, praktická část práce je věnována analýze rozvoje obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou v komparaci s ostatními státy Evropské unie i zeměmi mimo ni. Jako výsledek práce bude vyhodnocení obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou a prognóza budoucího vývoje obchodních vztahů.

2.1.2 Metodika práce

Teoretická část bakalářské práce bude založena na důkladném studiu podkladových materiálů, včetně odborné literatury a internetových zdrojů, které se zaměřují na problematiku zahraničního obchodu. Tato část práce se bude věnovat vysvětlení základních pojmů zahraničního a mezinárodního obchodu, včetně klasifikace, forem, způsobů, struktury a metod regulace zahraničního obchodu. Dále bude popsána ekonomická složka České republiky a Číny a také zahraniční obchod těchto zemí. V teoretické části práce bude také popsána obchodní politika, včetně jejích směrů a nástrojů, a mezinárodní organizace, které se zabývají mezinárodním obchodováním. Bude popsána obchodní politika České republiky a Číny. Celkově bude teoretická část práce sloužit jako základ pro následující praktickou část, která se bude více zaměřovat na konkrétní data a fakta vztahující se k obchodním vztahům mezi Českou republikou a Čínou.

V praktické části bakalářské práce dojde k vyhodnocení obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou, a z hlediska individuálního i v porovnání s ostatními státy Evropské unie i zeměmi mimo EU. Předmětem analýzy bude teritoriální a komoditní struktura obchodu mezi uvedenými zeměmi. Ve třech následujících obdobích (2022, 2023 a 2024) bude pomocí metody exponenciálního vyhlazování v programu Microsoft Excel

prognózován celkový dovoz a vývoz mezi Českou republikou a Čínou. Na základě indexní analýzy, zejména řetězových a srovnávacích indexů, budou analyzovány časové řady vývozu, dovozu, salda a obchodu mezi oběma zeměmi. Jako časová řada se označuje sledování ukazatelů v čase a v práci poslouží pro stanovení obchodních obrátů mezi Českou republikou a Čínou.

Metoda exponenciálního vyrovnání je statistická metoda pro předpovídání časových řad. Tato metoda využívá průměru vážených hodnot předchozích období k predikci budoucí hodnoty. Každá předchozí hodnota má menší váhu než ta předchozí a tím se brání velkým výkyvům v minulosti. Na základě tohoto vzorce se vypočítá metoda exponenciálního vyrovnání:

$$\hat{y}_t = (1 - \alpha) \cdot y_t + \alpha \cdot \hat{y}_{t-1}$$

Řetězové indexy jsou ekonomickým ukazatelem, který se používá k porovnání hodnoty nějaké proměnné v různých obdobích. V podstatě ukazují, jak se daný ukazatel měnil v posledních obdobích a jak rychle se mění v současnosti. Řetězové indexy se nejčastěji používají k porovnání vývoje ekonomických proměnných v meziročním srovnání. Řetězové indexy porovnávají hodnoty ukazatele vůči předchozímu období a vyjadřují současně tempo růstu (o kolik procent ukazatel meziročně vzrostl nebo poklesl). Pro výpočet řetězových indexů se používá následující vzorec:

$$I_{i/i-1} = \frac{q_i}{q_{i-1}}$$

Bazické indexy jsou ukazatele, které porovnávají hodnoty sledovaného jevu vůči jinému období, označovanému jako základní. Typicky se používají ke srovnání vývoje ekonomických veličin v různých obdobích a umožňují tak lépe pochopit změny v čase. Pro výpočet bazických indexů se používá následující vzorec:

$$I_{i/0} = \frac{q_i}{q_0}$$

Průměrné tempo růstu je průměrným koeficientem růstu ukazatele za sledované období a vypočítá se jako geometrický průměr koeficientů růstu mezi jednotlivými obdobími. Vypočítá se pomocí následujícího vzorce:

$$k^- = \sqrt[n]{k_1 k_2 \dots k_n} [1].$$

3 Teoretická východiska

3.1 Zahraniční a mezinárodní obchod

Obecné pojetí obchodu lze definovat jako proces výměny, který zahrnuje nákup a prodej zboží nebo služeb mezi jednotlivci nebo skupinami. Tento proces může probíhat buď přímo výměnou zboží, nebo nepřímo použitím peněz. Obchod jako proces výměny hmotných hodnot byl znám již v době kamenné, a i v dnešní době zůstává relevantní. Podstata obchodu spočívá v nabídce výměny nebo prodeje hmotných a nehmotných hodnot za účelem získání zisku z této výměny. (Fojtíková, 2009)

Obchod vznikl s rozvojem dělby práce, kdy jednotlivci vyráběli přebytečné zboží, které mohli směnit za jiné produkty. Tato výměna zpočátku probíhala spontánně, ale s nástupem peněz se vytvořily podmínky pro rozvoj peněžního obchodu. Obchod patří mezi nejsilnější faktory historického vývoje a má velký vliv na ekonomický růst a rozvoj společnosti. (Fojtíková, 2009)

Zahraniční obchod je historický proces s hlubokými kořeny sahajícími až do prvních státních útvarů. V minulosti lidé vyráběli různé zboží a potřeby pro svůj život, ale nemohli si vše vyrábět sami, a proto se uchýlovali ke směnnému obchodu s jinými společnostmi. Obchod byl tedy přirozenou součástí lidské existence a byl motivován potřebou získat zboží, které si sami nevyrobili. (Svatoš, 2009)

Zahraniční obchod, jako jeden z nejdávnějších hospodářských vztahů mezi zeměmi, má v sobě tendenci propojovat světovou ekonomiku s vnitřním hospodářstvím jednotlivých zemí. Tento propojený vztah umožňuje zemím přijímat finanční prostředky ze zahraničí, které následně mohou investovat do rozvoje domácí ekonomiky, zejména do výrobních kapacit a zdokonalování výrobních procesů. Zahraniční obchod také pozitivně ovlivňuje mezinárodní dělbu práce. Stojí však za zmínku, že pojem zahraniční obchod se vymezuje výhradně v kontextu jedné ekonomické entity a jejích vztahů s ostatními zeměmi a světem, na rozdíl od pojmu mezinárodní obchod, který může být chápán jako obchod mezi různými ekonomickými celky. (Fojtíková, 2009)

Zahraníční obchod je obchod mezi různými státy se zbožím nebo službami, který se skládá z již zaplaceného dovozu a vývozu. (Fojtíková, 2009)

Mezinárodní obchod je formou výměny výrobků a služeb mezi různými zeměmi, která je spojena s obecnou internacionalizací hospodářského života, zesílením dělby práce v podmínkách vědecké a technologické revoluce. (Svatoš, 2009)

Hlavní myšlenka mezinárodního obchodu je velmi jednoduchá – každá země vytvoří určitý produkt, který pak může být použit pro své vlastní účely na svém území nebo může tento produkt prodávat do ciziny. Země pak může za peníze, které vydělá na exportu, koupit další zboží. (Epping, 2004)

Mezinárodní obchod se skládá z komoditně-peněžních vztahů mezi různými zeměmi, které jsou navzájem propojeny prostřednictvím zahraničního obchodu. Tento systém vznikl na počátku 16. a 18. století s rozvojem světového trhu a stal se klíčovým faktorem v moderní ekonomické historii. Mezinárodní obchod umožňuje rozvoj výroby a technologií, zvyšuje efektivitu podniků a vytváří příležitosti pro růst zaměstnanosti. Tento systém také podporuje mezinárodní konkurenci a vytváří možnosti pro akumulaci kapitálu a průmyslový rozvoj. (Soukup, 2022)

Mezi výhody účasti v mezinárodním obchodu patří: zintenzivnění procesu reprodukce, který je důsledkem vytváření příležitostí pro vznik a rozvoj masové výroby, zvýšení míry využití zařízení, zvýšení účinnosti zavádění nových technologií; zvýšení vývozních dodávek znamená zvýšení zaměstnanosti; mezinárodní konkurence vyžaduje stále zlepšení podniků; příjmy z vývozu slouží jako zdroj akumulace kapitálu pro průmyslový rozvoj. (Kalínská, 2010)

3.1.1 Klasifikací zahraničního obchodu

Zahraníční ekonomický obchod je souborem různých metod a forem pro výměnu zboží a služeb mezi společnostmi různých zemí. Lze ho klasifikovat podle různých kritérií, včetně směrů, forem a způsobů. Tradičními směry zahraničního obchodu jsou:

- **import** (dovoz) je proces nákupu zboží nebo služeb z jiných zemí pro použití ve vlastní zemi;
- **export** (vývoz) je proces prodeje zboží nebo služeb vyrobených v jedné zemi do jiných zemí mimo její hranice;
- **reexport** je proces opětovného prodeje zboží, které bylo dříve dovezeno z jedné země do jiné země bez úprav nebo zpracování;
- **reimport** je zpětný dovoz zboží, které bylo dříve vyvezeno z domovské země poté, co bylo v zahraničí upraveno, zpracováno nebo opraveno. (Štěrbová, 2013)

Existuje několik netradičních forem zahraničního obchodu, včetně **jednoduchého tranzitního obchodu**, což je obchod mezi subjekty, kteří nejsou obyvateli dané země. Další formou je **zušlechťovací styk**, kdy nerezident doveze zboží z domácí ekonomiky, aby ho zušlechtil nebo opravil, a následně ho vyvezl zpět. **Merchantingový obchod** zahrnuje nákup zboží nerezidentem zahraniční ekonomiky a jeho prodej jinému nerezidentovi bez fyzického převozu zboží na území domácí ekonomiky. Posledním druhem obchodu: **kvazi-tranzitní obchod** je druh mezinárodního obchodu, při kterém se zboží dočasně dováží do jedné země, následně se bez jakékoliv změny nebo zpracování vyváží a pak se dováží zpět do jiné země. Tento proces se používá k obcházení celních a mimotarifních překážek, jako jsou vysoká cla nebo omezení dovozu určitého zboží. (Štěrbová, 2013)

Formy zahraničního obchodu

Mezi různé formy mezinárodního obchodu patří obchod velkoobchodním způsobem, obchod na burzách s cennými papíry, obchod na komoditních burzách, obchod na měnových trzích a účast na mezinárodních výstavách. (Štěrbová, 2013)

Zahraniční obchod může mít podobu obchodu se zbožím a službami, investic, výměny informačních technologií a systému vypořádání měny. (Soukup, 2022)

Podle organizačních forem jsou transakce zahraničního obchodu barterové (představují výměnu zboží, služeb, duševního vlastnictví), probíhají jako externí nákupy (když se prodávající zaváže k nákupu zboží na oplátku v zemi kupujícího), kompenzační

transakce (vzájemná dodávka zboží), vykoupení zastaralých produktů a transakce se surovinami zákazníka. (Jílek, 2009)

Izolace účastníků obchodu určuje odpovídající komoditní a peněžní povahu vztahů. Konkurence v zahraničním obchodu je vyšší než na vnitrostátních trzích a transakce nákupu a prodeje jsou systematické. Souběžně se světovými komoditními trhy existuje finanční trh i mezinárodní finanční systém. (Jílek, 2009)

To vše předpokládá jak vlastní infrastrukturu, tak i speciální instituce. Zahraniční obchod podléhá monopolizaci, což je možné jak ve směru koncentrace výroby, tak i ve směru odbytu. Zahraniční obchod také není osvobozen od vládní regulace. (Jílek, 2009)

Způsoby zahraničního obchodu

Zahraniční obchod je charakterizován následujícími způsoby: **přímé** - realizace obchodních vztahů přímo mezi prodávajícím a kupujícím nebo mezi výrobcem a prodávajícím; **družstevní** – charakterizované zapojením třetích stran do provádění obchodních operací; **vlastní nebo intro-korporační způsob** – když je mezinárodní operace prováděna v geografickém a fyzickém mezinárodním prostoru, ale ekonomicky v jediném intro-korporačním; **způsob protiobchodu** – operace, při nichž k pohybu zboží dochází jak od dovozce k vývozci, tak v opačném směru; **elektronický obchod** – prostřednictvím globální sítě; **institucionálně** – soutěžní způsob obchodování – vedení obchodu prostřednictvím mezinárodních výběrových řízení, aukcí, burz. (Janatka, 2017)

Existují metody přímého a nepřímého obchodování. Přímá metoda je založena na přímé komunikaci mezi protistranami bez zprostředkovatelů, nepřímá metoda spočívá v použití zprostředkovatelů v mezinárodním obchodu, což zvyšuje efektivitu operací zahraničního obchodu, zrychluje obchodní obrat. (Janatka, 2017)

Zprostředkující funkce jsou prováděny pomocí: **jednoduchých zprostředkovatelů** – jsou to lidé nebo organizace, kteří sami hledají prodejce a kupující, spojují je, ale sami se neúčastní transakcí; **pověřených osob** – jedná se o zprostředkovatele, kterým příkazci svěřují svým jménem a na své náklady dokončení transakce; **komisionářů** – jedná se o

zprostředkovatele, s nimiž je uzavřena dohoda o provizi; **obchodních zástupců**. Mezi ně obvykle patří firmy, osoby organizace, které jsou na základě dohody s prodávajícími a kupujícími oprávněny být nápomocný při procesu uzavírání transakcí; **dealerů** (prodejců) - fyzická nebo právnická osoba, členové burzy cenných papírů, jednající jejich vlastním jménem a na vlastní náklady; **distributorů** – jedná se o nezávislé zprostředkovatele, kteří nakupují zboží od vývozce za účelem jeho dalšího prodeje. (Kalínská, 2010)

3.1.2 Struktura zahraničního obchodu

Struktura zahraničního obchodu zahrnuje vývozní a dovozní operace. (Janatka, 2017)

Exportem se rozumí druh podnikatelské zahraniční obchodní činnosti spojené s příjmem devizových příjmů rezidentskou společností v důsledku prodeje a vývozu jejich produktů zahraničnímu nerezidentnímu partnerovi mimo tuzemsko. Schéma operace exportu zahrnuje podpis smlouvy o dodávce zboží a dodávku zboží. Hlavní fáze, které charakterizují exportní operaci, jsou: uzavření smlouvy se zahraničními protistranami, přeprava zboží přes hranice a příjem plateb vývozcem v cizí měně. (Jílek, 2013)

Export může být dvou typů. První je nerezidenční – podnik exportuje přebytek nabídkou zboží místním velkoobchodům zastupujícími zahraniční firmy. Druhý je aktivní – vyráběné s cílem rozšířit vývoz na konkrétní trh. Vývoz může být navíc přímý nebo nepřímý. Přímý vývoz se provádí prostřednictvím vývozního oddělení podniku se sídlem v jeho vlastní zemi, prostřednictvím pobočky v zahraničí, prostřednictvím zahraničních distributorů nebo zástupců. Nepřímý vývoz se provádí prostřednictvím zapojení nezávislých zprostředkujících vývozců. Díky tomu společnost nenese náklady na vytvoření vlastní prodejní sítě v zahraničí a snižuje rizika spojená s prodejem zboží. (Machková, 2014)

Import označuje druh podnikatelské aktivity rezidentů spojené s nákupem od nerezidentů a dovozem zboží, služeb a technologií do země rezidenta za účelem následného prodeje na domácím trhu. Schéma operace importu zahrnuje podpis smlouvy

o koupi zboží a dodání zboží. Hlavní vlastnosti importních transakcí jsou: uzavření smlouvy se zahraniční protistranou (nerezidentem), přeprava zboží přes hranice, platba za předmět smlouvy v cizí měně. (Jílek, 2013)

Importní transakce jsou také dvou typů: přímé a nepřímé. V přímém dovozu nakupují rezidentské společnosti zboží přímo od zahraničního výrobce nebo od exportního zprostředkovatele v zahraničí. Dovozní transakce se provádí mezi rezidentem (dovozcem) a nerezidentem (vývozcem) v zahraničí. Při nepřímém dovozu nakupují podniky (rezidenti) zboží od zprostředkovatelské společnosti specializující se na dovozní transakce, která zase přijímá zboží od zahraničního výrobce nebo vyvážející společnosti. (Machková, 2014)

V procesu regulace dovozních transakcí se berou v úvahu tři faktory: **prvním** faktorem je upřednostňování a ochrana vlastních výrobků, služeb a pracovníků před zahraniční konkurencí; **druhým** faktorem je poskytování vnitrostátních spotřebitelů (podniků a obyvatelstva) produkty, které se nevyrábí na domácím trhu nebo se vyrábějí v nedostatečném množství; **třetím** faktorem je realizace fiskální funkce státu vybíráním dovozních cel. (Soukup, 2022)

3.1.3 Metody regulace zahraničního obchodu

Stát obvykle reguluje objem dovozu a vývozu prostřednictvím subvencí, daní, přímých omezení dovozu a vývozu. Hlavní metody regulace zahraničního obchodu lze rozdělit do následujících skupin:

- **Poplatky.** Jedná se o spotřební daň z dováženého zboží, které se zavádí zpravidla za účelem získání vládních příjmů nebo k ochraně domácích výrobců. Fiskální cla se vztahují na produkty, které se nevyrábí na domácím trhu. Daňové sazby fiskálních cel jsou nízké, protože jejich účelem není regulovat hospodářskou soutěž, ale poskytnout federálnímu rozpočtu daňové příjmy.
- **Protektionistické poplatky.** Hlavním účelem protektionistických poplatků je chránit domácí výrobce před zahraniční konkurencí. Ochranná cla však nejsou

dostatečně vysoká, aby zcela zastavila dovoz, ale přesto znevýhodňují dovozce při obchodování na domácím trhu.

- **Dovozní kvóty.** S pomocí dovozních kvót je zavedeno omezení maximálního objemu zboží, které lze importovat v určitém časovém intervalu. Dovozní kvóty často omezují mezinárodní obchod účinněji než cla. To znamená, že s vysokými cly lze zboží dovážet, ale nízké dovozní kvóty zakazují dovoz zboží přesahující určitou částku.
- **Netarifní překážky.** Netarifní překážky znamenají systém licencí, vytváření norem kvality výrobků, bezpečnost výrobků nebo jednoduše zákazy v celních řízeních. Mnoho západních zemí tedy vyžaduje, aby dovozci získali licence. Zavedením omezení počtu licencí můžete efektivně omezit dovoz.
- **Vývozní subvence a kompenzační poplatky.** Jedná se o netarifní nástroje obchodní politiky. Zavedení vývozních dotací simuluje vývoz prostřednictvím vládních dotací a pobídek.
- **Antidumpingová opatření.** Dumping se běžně označuje jako nástroj provádění protekcionistické politiky prostřednictvím mezinárodní cenové diskriminace. (Černohorský, 2011)

3.2 Česká republika a Čína

Tato kapitola obsahuje informace o ČR a Číně o jejich nejdůležitějších odvětvích zahraničního obchodu a popisuje ekonomickou složku těchto zemí. Zmiňuje také dopad COVIDU na zahraniční obchod ČR a Číny.

3.2.1 Česká republika a její ekonomická složka

Česko, plným názvem **Česká republika**, je stát ve střední Evropě. Jako samostatný stát vznikla 1. ledna 1993 po rozpadu Československa, kde předtím tvořila jednu z jeho dvou republik. Má rozlohu 78 866 km² a sousedí s Polskem, Německem, Rakouskem a Slovenskem. Zahrnuje historické regiony Čechy, Moravu a část Slezska a je unitárním státem. Hlavním městem je Praha, která je turistickou atrakcí a největším městem v zemi. (Marek, 2010)

Česká republika je aktivním členem mnoha mezinárodních organizací, jako jsou Organizace spojených národů (OSN), Evropská unie (EU), NATO, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Světová obchodní organizace (WTO), Mezinárodní měnový fond (MMF), Mezinárodní výbor pro památky historie a kultury (ICOMOS), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Afghánistánu (OSCA). (Marek, 2010)

Česká republika se vyznačuje výrobou paliv a energie, hutnictvím, strojírenstvím, chemickým, lehkým a potravinářským průmyslem, a proto představuje průmyslově zaměřenou zemi. Ekonomický systém země patří mezi nejstabilnější a neúspěšnější v postkomunistických zemích. Hlavním pilířem české ekonomiky je průmysl, který zahrnuje strojírenství, elektrotechniku a elektroniku, chemii, potravinářský průmysl a hutnictví železa, stejně jako sektor služeb. V porovnání s jinými průmyslově odvětvími, má Česká republika velmi malý podíl zemědělství, lesnictví a těžby na svém HDP. Tyto odvětví nepředstavují důležitou část ekonomiky a jejich význam v ČR dále klesá. Škoda Auto je jedním z největších výrobců automobilů v Evropě. V roce 2014 bylo prodáno rekordní množství 1 037 226 vozidel. (MPO, 2017)

Po přechodu z socialismu na tržní ekonomiku v roce 1989 Česká republika zdědila po Československu ekonomiku, která nebyla energeticky účinná, ekologická ani dostatečně moderní. Železná metalurgie, výroba těžkých strojů a vojenský průmysl měly neúměrně velký podíl na ekonomice země, a to navzdory omezeným zdrojům surovin. Výroba zboží byla výrazně vyšší než poptávka, což vedlo ke snížení efektivity a malosériové výrobě. Česká republika byla závislá na obchodních vztazích se SSSR a ve srovnání s vyspělými zeměmi měla nevýznamný zahraniční obchod. (Tichá, 2007)

V letech 1990-1992 prošlo Československo významnými ekonomickými změnami, které předcházely jeho rozpadu. Byla zrušena centralizovaná kontrola většiny velkoobchodních a maloobchodních cen, zavedena svoboda soukromého podnikání a odstraněn monopol zahraničního obchodu. Privatizace a restituce znárodněného majetku snížily podíl státu na HDP z 97 % na méně než 20 %. Otevření země zahraničnímu kapitálu vedlo k přílivu zahraničních investic, které usnadnily restrukturalizaci a modernizaci průmyslu a rozvoj potřebné infrastruktury. Tyto změny přeorientovaly

ekonomiku na západní Evropu a přilákaly zahraniční kapitál, díky čemuž je dnes Česká republika lídrem nejen ve střední a východní Evropě, ale i v mezinárodním měřítku. (MPO, 2017)

V roce 1995 byla Česká republika jako první ze všech bývalých komunistických zemí přijata do Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Peněžní jednotkou České republiky je koruna, která je od roku 1995 plně směnitelná. Na rozdíl od téměř všech ostatních postkomunistických zemí se České republice podařilo vyhnout se hyperinflaci a prudkým devalvacím národní měny. Po určitém oslabení koruny na konci 90. let se její směnný kurz vůči hlavním světovým měnám doposud významně zvýšil. (Plchová, 2010)

Po revolučním období a restrukturalizaci ekonomiky v 90. letech se česká ekonomika potýkala s krizí v letech 1997-1998. Tento problém vedl ke zvýšení nezaměstnanosti a zahraničního dluhu. Nicméně, ekonomika se začala zotavovat a krizi překonala díky zvýšení vývozu do tržních ekonomik, jako je například Evropská unie, zvýšení domácí spotřeby a přilákání zahraničních investic. Po vstupu do EU v roce 2004 se česká ekonomika zotavila a dosahovala růstu 6-7 % ročně. (Marek, 2010)

Česká republika se od roku 1990 postupně přeorientovala z průmyslového zaměření na moderní sektor služeb a informačních technologií. Původní průmyslová odvětví jako hutnictví železa a vojenský průmysl se staly neaktuálními a ustoupily místo automobilovému a elektrotechnickému průmyslu. Díky této změně se podíl průmyslu na HDP nejprve snížil, ale v posledních letech opět roste a dosahuje nyní 38 %, což je mezi rozvinutými zeměmi velmi neobvyklé. Česká republika má od roku 2004 pozitivní bilanci zahraničního obchodu díky rozvoji vývozu, zejména do zemí Evropské unie. I přes rychlý růst cen dovážených energetických zdrojů (ropa a plyn) se podařilo udržet konkurenceschopnost a Česká republika je v počtu zahraničního obchodu na hlavu mezi nejúspěšnějšími zeměmi světa, před Japonskem, Velkou Británií, Francií nebo Itálií. (Marek, 2010)

Česká ekonomika se v roce 2009 setkala s vážnými problémy v důsledku globální finanční krize, což způsobilo výrazné zpomalení hospodářského růstu. Postupný návrat k

růstu se však začal projevovat v první polovině roku 2010. V současné době patří Česká republika k zemím s vysokou průměrnou mzdou v postkomunistickém regionu světa, přičemž třetí nejvyšší místo drží po Estonsku a Slovinsku. Podle statistiky za poslední čtvrtletí roku 2020 dosáhla průměrná hrubá mzda v Česku 38 525 Kč, což představuje 30 816 Kč čistého. V roce 2021 byla minimální hrubá mzda stanovena na 15 200 Kč, což činí čistou mzdu 13 528 Kč. (MPO, 2017)

Zahraniční obchod ČR

Zahraniční obchod ČR je podle definice Českého statistického úřadu (ČSÚ) jako součet obchodu uvnitř EU (tj. obchodu se členskými státy EU) a obchodu se třetími zeměmi. (Tichá, 2007)

Zahraniční obchod v České republice se dobře rozvíjí již od počátku existence státu. Česká republika klade velký důraz na zahraniční obchod, zejména na obchod se zeměmi EU, který má zásadní význam. Hlavními partnerskými zeměmi jsou sousední země, konkrétně Polsko, Německo, Rakousko a Slovensko. Z výše uvedených je nejvýznamnějším partnerem Německo, odkud se nejvíce dováží stroje a dopravní prostředky. Nejdůležitějším partnerem mimo EU je Čínská lidová republika. (Štěrbová, 2013)

Největší kategorií dovozu jsou dopravní prostředky, které pocházejí především z Německa a Číny, odkud se dováží především levné přístroje, stroje nebo telekomunikační zařízení. Nicméně že bilance zahraničního obchodu v případě strojů a dopravních prostředků je pozitivní, což je pro českou ekonomiku dobré a znamená to, že se tato kategorie z České republiky více vyváží, než dováží. Česká republika se zaměřuje především na vývoz zboží do zemí Evropské unie, což tvoří více než 80 % celkového vývozu. Mezi nejvýznamnější odběratele patří Německo, Slovensko, Polsko a Francie. Český vývoz se zaměřuje na několik hlavních tříd zboží, včetně strojů a dopravních prostředků, průmyslového spotřebního zboží, telekomunikačních zařízení a chemických výrobků. Příkladem ze třídy stroje a dopravní prostředky může být Škoda Auto, největší výrobce automobilů v České republice. Známa značka automobilů vyvážená do zemí EU i mimo EU. (Marek, 2010)

Kovid velmi tvrdě zasáhl český zahraniční obchod a ekonomika zaznamenala nejhlubší propad od globální finanční krize v roce 2009. Největší negativní dopad pocítilo odvětví dopravy a cestovního ruchu. Naproti tomu se dařilo sektoru informačních a komunikačních technologií. Hlavními problémy ovlivňujícími ekonomiku byly klesající investice firem, export a nízké průmyslové objednávky. (Keisler, 2020)

3.2.2 Čína a její ekonomická složka

Čína, plným názvem **Čínská lidová republika**, zkratkou **ČLR**. Toto je stát ve východní Asii. Z hlediska území zaujímá čtvrté místo na světě (9 598 962 km²), za Ruskem, Kanadou a Spojenými státy americkými, a je první na světě, pokud jde o počet obyvatel. V Číně žije 1 415 515 674 obyvatel. Většina populace jsou etničtí Číňané. (Bedford, 2013)

Čínská ekonomika se řadí na druhé místo v žebříčku největších ekonomik světa podle nominálního HDP a na první místo podle HDP z hlediska kupní síly. Čínská republika je světovým lídrem ve výrobě mnoha typů průmyslových výrobků, jako jsou například automobily, elektronika, textilie a další zboží s velkou spotřebitelskou poptávkou. Země patří mezi členy mnoha mezinárodních organizací, včetně OSN, APEC (Asijsko-pacifická hospodářská spolupráce), G20, WTO (Světová obchodní organizace) a SCO (Šanghajská organizace pro spolupráci). Od roku 1949, kdy byla vyhlášena Čínská lidová republika, je vládnoucí stranou Čínská komunistická strana. V současné době je prezidentem země Si Ťin-pching. (Bedford, 2013)

Čínská ekonomika je momentálně největší na světě z hlediska HDP v roce 2018. Přestože je ústavně socialistickým státem, ČLR postupně snižuje podíl HDP vytvořeného státními podniky – z 55 % v roce 1998 na 30 % v roce 2011. V roce 2004 byla ústava změněna a soukromé vlastnictví je nyní zaručeno. Oficiálně se ČLR snaží budovat socialismus s čínskými charakteristikami. Čína se stala členem Světové banky v roce 1980 a její ekonomika rostla v průměru o 15 % ročně v 80. letech. V 90. letech se růst mírně zpomalil, ale po vstupu Číny do Světové obchodní organizace v roce 2001 se přílivem přímých zahraničních investic a expanzí vývozu opět zrychlil. V Číně probíhá budování tržní ekonomiky pod vedením komunistické strany na základě pětiletých plánů.

S vysokým podílem zahraničních investic jsou téměř 80 % všech zahraničních investorů v ekonomice ČLR etničtí Číňané žijící v zahraničí. Podle různých odhadů měla Čína v období 2015-2021 dohnat Spojené státy a do roku 2040 se dokonce stát třikrát většími než Spojené státy. (Midler, 2015)

V současné době je Čína předním hráčem v průmyslové výrobě, vesmírných a jaderných technologiích a v těžbě nerostných surovin, jako jsou uhlí, železo, mangan, olovo-zinek a antimon. ČLR je také největším světovým výrobcem většiny průmyslových výrobků a automobilů, přičemž ročně vyrábí více vozidel než USA a Japonsko dohromady. Dále je Čína největším producentem cementu a staví více mrakodrapů než jakákoliv jiná země na světě, což ji učinilo novým lídrem v této oblasti namísto Spojených států. (Midler, 2015)

Čína dbá na zvýšení produkce potravin, aby zajistila soběstačnost země v tomto odvětví, přičemž udržuje index nad 90 %, což pomáhá úspěšně řešit problémy s bezpečností potravin v zemi. Živí téměř pětinu světové populace spotřebováním méně než 9% orné půdy na světě. (Midler, 2015)

Důležitou roli ve vývoji Číny hrála přítomnost svobodných ekonomických zón. V současné době má Čína 4 speciální ekonomické zóny (regiony) - Shenzhen, Zhuhai, Shantou, Xiamen, 14 zón volného obchodu, 53 zón které odpovídají za rozvoj technologii (včetně vlastní verzi „Silicon Valley“), více než 70 vědecko-technických zón pro odborníky, 38 zpracovatelských zón pro výrobky orientované na export. Továrny takových gigantů jako «Nissan», «Honda» a «Toyota» se nacházejí v Číně. (Midler, 2015)

Kvůli rostoucí demografické krizi v Číně, stejně jako v mnoha jiných rozvojových zemích, s rychle stárnoucí společností a nízkou plodností, může čínská ekonomika čelit problému. Čína by mohla stárnout rychleji, než by její populace zbohatla, což by mohlo vést ke zpomalení životní úrovně v Číně. (Bedford, 2013)

Zahraniční obchod Číny

Na konci roku 2018 čínský obrat zahraničního obchodu vykázal rekordní výsledky a dosáhl hodnoty 4,62 bilionu USD, což je o 12,6 % více než v roce 2017. Výrobky označené „vyrobené v Číně“ nyní najdete po celém světě. Největší světový vývozcem, Čína, dominuje z hlediska objemu vývozu více než 100 druhů výrobků. Čína vyrábí více než 50 % světových fotoaparátů, 30 % klimatizačních jednotek, 25% praček a přibližně 20% chladniček. Podle celních statistik je navíc Čína již mnoho let po sobě prvním vývozcem textilu, oděvů, obuvi, hodinek, jízdních kol, šicích strojů a dalších výrobků náročných na práci. (Fojtíková, 2019)

V roce 2014 byli největšími obchodními partnery Číny EU s obchodním objemem 600 miliard USD a USA s objemem 521 miliard USD. Během let 2000 až 2012 se americký vývoz do Číny zvýšil z 16,2 miliard na 110,5 miliardy a dovoz z Číny se zvýšil z 100,0 miliard na 425,6 miliardy. V roce 2017 vzrostl český vývoz do Číny o 15 % na 56 miliard korun (2,2 miliardy eur), zatímco dovoz se zvýšil pouze o 4 % na 450 miliard korun (17,3 miliardy eur). Mezi hlavní vývozní produkty České republiky do Číny patří automobily a jejich díly, dopravní a textilní zařízení, elektrické spotřebiče, mikroskopy, reaktory, kotle, čerpadla, hračky a další průmyslové zboží. Česká republika se také zaměřuje na vývoz v oblasti strojírenství a výrobků pro civilní letectví, což má potenciál pro budoucí růst a rozvoj obchodních vztahů mezi Čínou a Českou republikou. (Fojtíková, 2019)

V letech 2008–2012 Čína prudce zvýšila dovoz ropy (ze 180,4 mil. Tun na 273,8 mil. Tun), uhlí (ze 41 mil. Tun na 289 mil. Tun), zemního plynu (z 3,3 mil. Tun na 30,3 mil. Tun), železné rudy (ze 444 milionů tun na 720 milionů tun). (Bedford, 2013)

Již nyní si však můžeme být jisti, že se čínský zahraniční obchod bude i nadále rozvíjet, protože navzdory krizovým obdobím a výzvám moderního světa, jedním z nich je pandemie COVID-19, se objem vývozu Číny neustále zvyšuje. (Keisler, 2020)

3.3 Obchodní politika

Tato kapitola popisuje koncept obchodní politiky a její různé směry a nástroje, které se používají k regulaci obchodu. Dále se zde nachází informace o mezinárodních organizacích, které se věnují obchodní politice a popis obchodní politiky, kterou uplatňují Česká republika a Čína.

3.3.1 Obchodní politika

Obchodní politika státu je komplexním souborem opatření, strategií, nástrojů a institucí, které jsou navrženy a uplatňovány na úrovni vlády s cílem usnadnit obchod a podnikání domácím i zahraničním subjektům. Zahraničně obchodní politika se zaměřuje na vztahy s ostatními zeměmi a může zahrnovat například dohody o volném obchodu, regulace dovozu a vývozu, cel, kvót nebo zahraniční investice. Mezinárodní organizace, jako je Světová obchodní organizace (WTO) nebo Evropská unie (EU), hrají důležitou roli při vytváření a uplatňování mezinárodních pravidel a norem pro obchod. Obchodní politika České republiky a Číny se liší v mnoha ohledech, včetně priorit a strategií pro podporu vlastního průmyslu, uplatňování tarifů a obchodních dohod a spolupráce s mezinárodními organizacemi. (Kalínská, 2010)

Obchodní politika je soubor opatření a strategií, které stát využívá pro regulaci obchodu se zahraničím a vztahy s ostatními zeměmi v této oblasti. Stanoví zavedení cel, poskytuje obchodní subvence, stanoví kvóty, uzavírá dohody o dobrovolných vývozních omezeních, používá další necelní obchodní překážky, stanoví omezení pro zakládání zahraničních podniků. Pravidelně se opakují diskuse o tom, zda by obchodní politiky měly být protekcionistické nebo otevřené. Otázkou je, zda by měly být zcela určovány samotnými státy, nebo by se měly řídit mezinárodními normami vypracovanými během jednání v rámci Světové obchodní organizace (WTO) a také skupinami jako Evropská unie (EU) nebo Severoamerická dohoda o volném obchodu (NAFTA). (Sato, 2021)

V rámci politiky zahraničního obchodu stát legislativně stanoví určitá pravidla zahraničního obchodu, která podléhají jak rezidentům (vývozcům a dovozcům), tak nerezidentům. (Sato, 2021)

3.3.2 Směry obchodní politiky

Na základě mezinárodně obchodních teorií rozdělujeme mezinárodní obchod na dvě hlavní oblasti, a to liberalismus a protekcionismus. Je to však jen teorie, protože v praxi je nemožné v čisté formě splnit jeden z těchto směrů. (Kalínská, 2010)

Liberalismus nebo volný obchod

Volný obchod je směr v ekonomické teorii, politice a ekonomické praxi, který hlásá svobodu obchodu a nezasahování státu do soukromé podnikatelské sféry společnosti. Prakticky vykonávaný volný obchod se zpravidla vyznačuje nízkými celními sazbami na dovoz a vývoz zboží a neomezeným obchodováním bez obchodních omezení, jako jsou dovozní limity a podpůrná opatření pro místní výrobu specifického zboží. (Fojtíková, 2009)

Hlavní myšlenkou rozvoje „volného obchodu“ byla potřeba prodat přebytečné zboží, které byly vyrobeny na území rozvinutých států (Anglie, Francie, USA) v 18. století, aby se zabránilo znehodnocování peněz a inflace. (Štěrbová, 2013)

Protekcionismus

Protekcionismus je hospodářská politika zaměřená na ochranu domácích výrobců před zahraničními konkurenty prostřednictvím celních a necelních překážek dovozu zboží a služeb. Protekcionistická politika může vést k omezení hospodářské konkurence, vyšším cenám zboží a služeb, omezenému výběru pro spotřebitele a nižší celkové ekonomické efektivitě. Některé země se však uchylují k protekcionismu, aby chránily své národní zájmy a zabránily nerovnováze v obchodu s jinými zeměmi. (Kalínská, 2010)

V ekonomické teorii se protikladem doktríny volného obchodu stává protekcionismus. Zastánci protekcionismu kritizují doktrínu volného obchodu v oblasti hospodářského růstu, zaměstnanosti a sociálních ukazatelů. Na druhé straně odpůrci protekcionismu argumentují, že volný obchod chrání svobodu podnikání a zájmy

spotřebitelů a pomáhá zlepšovat životní úroveň obyvatel a ekonomický růst. (Fojtíková, 2009)

3.3.3 Nástroje obchodní politiky

Všeobecně se rozlišují tři hlavní kategorie nástrojů státní obchodní politiky:

Autonomní politika je soubor opatření, která přijímá vláda bez předchozí koordinace s ostatními zeměmi. Může jít o zavádění celních a netarifních překážek na dovoz a vývoz zboží, zavádění kvót, vývozních subvencí a dalších opatření.

Smluvní politika jsou opatření, která jsou přijímána v rámci mezinárodních smluv a dohod. Může se jednat například o oblast volného obchodu, která je vytvořena mezi dvěma nebo více zeměmi, snížení cel na základě dohody s partnery nebo zavedení společné celní politiky v rámci celní unie.

Proexportní politika je soubor opatření, která jsou přijímána na podporu vývozu zboží a služeb. Může jít o vývozní subvence, infrastrukturu pro logistiku a rozšíření vývozních trhů, průzkum trhu atd. (Machková, 2014)

3.3.4 Mezinárodní organizace v obchodní politice

Tato část obsahuje informace o významných mezinárodních organizacích, které se zabývají zahraničním obchodem. Hlavní pozornost je věnována WTO, která je odpovědná za regulaci a dohled nad mezinárodními obchodními vztahy. (Janků, 2019)

WTO

Světová obchodní organizace (WTO) je mezinárodní organizace, která vznikla v roce 1995 s cílem podporovat a řídit mezinárodní obchod a obchodní vztahy mezi jejími členskými státy. Založena byla na všeobecné dohodě o clech a obchodu, uzavřené v roce 1947. WTO není mezinárodní organizací v právním smyslu, nicméně plní podobné funkce a má pravomoci k vývoji a provádění nových obchodních dohod a sledování jejich dodržování mezi členskými státy. Tyto dohody jsou uzavírány mezi většinou zemí světa a musí být ratifikovány parlamenty jednotlivých států. (Janků, 2019)

Struktura WTO

Světová obchodní organizace (WTO) je řízena ministerskou konferencí, která se koná nejméně jednou za dva roky a je nejvyšším orgánem organizace. Od jejího vzniku v roce 1995 se uskutečnilo jedenáct ministerských konferencí, často provázených protesty proti globalizaci. Generální ředitel a odpovídající rada jsou na vrcholu hierarchie organizace, zatímco zvláštní komise se podřizuje radě pro obchodní politiku členských zemí a je odpovědná za monitorování plnění povinností členů podle pravidel WTO. (Janků, 2019)

Cíle a zásady WTO

Úkolem WTO není dosáhnout žádných cílů nebo výsledků, ale stanovit obecné zásady mezinárodního obchodu. Podle prohlášení je práce WTO založena na základních principech, včetně:

- **Rovná práva.** Všichni členové WTO jsou povinni poskytnout všem ostatním členům zacházet podle doložky nejvyšších výhod. Zásada nejvyšších výhod znamená, že preference udělené jednomu z členů WTO se v každém případě automaticky vztahují na všechny ostatní členy organizace.
- **Vzájemnost.** Všechny ústupky při uvolňování dvoustranných obchodních omezení musí být vzájemné.
- **Průhlednost.** Členové WTO by měli plně zveřejňovat svá obchodní pravidla a mít veřejné orgány odpovědné za poskytování informací ostatním členům WTO.
- **Vytváření aktivních závazků.** Obchodní celní závazky zemí, jsou regulovány hlavně orgány WTO, nikoli vztahem mezi zeměmi. A v případě zhoršení obchodních podmínek v kterékoli zemi v konkrétním odvětví může znevýhodněná strana požadovat náhradu v jiných odvětvích.
- **Ochrana.** V některých případech má vláda pravomoc ukládat obchodní omezení. Dohoda o WTO umožňuje členům přijímat opatření nejen k ochraně životního prostředí, ale také k podpoře zdraví, zdraví zvířat a rostlin. (Svatoš, 2009)

Hlavními oblastmi činnosti WTO jsou snahy o liberalizaci mezinárodního obchodu prostřednictvím mnohostranných obchodních jednání, pravidelné hodnocení obchodních politik členů a řešení obchodních sporů mezi vládami. (Kalínská, 2010)

OSN

Organizace spojených národů (OSN) je mezinárodní organizace založená za účelem udržování a posilování mezinárodního míru a bezpečnosti a spolupráce mezi státy. Od roku 2011 je členem OSN 193 zemí, tedy téměř všechny suverénní státy světa. (Rozeňalová, 2012)

OSN je mezinárodní organizace, jejímž cílem je podporovat přátelské vztahy mezi národy, rozvíjet spolupráci v různých oblastech, jako jsou hospodářství, kultura, sociální záležitosti a humanitární záležitosti a udržovat mezinárodní mír a bezpečnost. Všichni členové organizace mají stejná práva a jsou svrchovaní. Podpisem Charty OSN se zavazují vyřešit všechny mezinárodní spory pokojnými prostředky, nedovolit použití síly nebo hrozbu silou a nezasahovat do vnitřních záležitostí ostatních států. (Rozeňalová, 2012)

OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) je mezinárodní ekonomická organizace vyspělých zemí, která uznává zásady zastupitelské demokracie a volného tržního hospodářství. Založena v roce 1948 jako Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci. OECD je mezinárodní ekonomické sdružení, které koordinuje sociální, hospodářskou a environmentální politiku předních průmyslových zemí. (Giovannini, 2010)

3.3.5 Zahraničně obchodní politika ČR

V České republice je Ministerstvo průmyslu a obchodu hlavním subjektem zodpovědným za tvorbu obchodní politiky. Pro dosažení koordinované a účinné

obchodní politiky spolupracuje s dalšími orgány státní správy, především s Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem zemědělství. (Kalínská, 2010)

Od vstupu České republiky do EU došlo k významným změnám v oblasti vývoje a provádění obchodní politiky. Tyto změny zahrnovaly nejen regulaci obchodních vztahů s ostatními členskými státy EU, ale také se týkaly obchodu v rámci jednotného vnitřního trhu. Česká republika přistupuje k obchodním partnerům mimo EU jinak než dříve. Formálně se vzdala práva samostatně uskutečňovat obchodní politiku s těmito zeměmi, ale to neznamená, že by se vzdala svých zájmů v těchto trzích. (Marek, 2010)

1. Skutečná hospodářská unie

Česká republika má vzhledem ke svým úzkým vazbám na eurozónu zájem na její stabilizaci a úspěchu prostřednictvím účinné koordinace a řízení hospodářské politiky. Dodržování fiskálních pravidel a strukturální reformy však musí být doplněny stimulací produktivních investic, aby se vytvořily podmínky pro hospodářský rozvoj a tvorbu pracovních míst. EU proto musí přijmout opatření ke zlepšení podmínek pro veřejné a soukromé investice, aby se jejich objem vrátil na dlouhodobou úroveň. (Brčák, 2012)

2. Priorita České republiky v EU: prohlubování vnitřního trhu EU

ČR v EU usiluje o odstranění překážek na vnitřním trhu s cílem podpořit volný pohyb zboží a služeb. V digitálním a energetickém sektoru je také kladen důraz na prohloubení vnitřního trhu. Vláda zdůrazňuje nedělitelnost všech čtyř svobod EU a považuje volný pohyb osob za významný přínos členství ČR v EU. (Peltrám, 2009)

3. Rozpočet EU na podporu růstu

Česká republika považuje rozpočet EU za nástroj podpory růstu, který slouží k udržitelnému rozvoji, vytváření pracovních míst a zajištění vnitřní soudržnosti EU. Vláda podporuje modernizaci výdajů a zjednodušení financování rozpočtu EU. Součástí této snahy je také zavedení spravedlivějšího systému vlastních zdrojů pro rozpočet EU, což je téma, na kterém česká vláda aktivně spolupracuje. (Brčák, 2012)

4. Priorita ČR v EU: Efektivní čerpání evropských strukturálních a investičních fondů

Vláda se zaměřuje na efektivní využívání evropských strukturálních a investičních fondů jako na prioritní cíl v rámci EU. Hospodářská, sociální a územní soudržnost EU, která má za cíl podporovat snižování rozdílů mezi regiony a zeměmi v rámci EU, představuje pro vládu důležitý investiční nástroj. (Plchová, 2010)

5. Aktivní obchodní politika EU

Vláda České republiky se aktivně angažuje v podpoře obchodní politiky EU a prosazování komplexních a ambiciózních dohod o volném obchodu. V rámci této politiky se snaží usnadnit obchod a odstranit překážky, které brání hospodářskému růstu a tvorbě pracovních míst. Česká republika se angažuje v procesu liberalizace obchodu a prosazuje vytvoření jasných pravidel pro mezinárodní obchod. Jejím cílem je odstranění celních a netarifních překážek, aby mohl být obchod co nejvíce usnadněn a efektivnější. (Brčák, 2012)

6. Ochrana klimatu a životního prostředí

Veškerá hospodářská opatření musí být přijímána s ohledem na jejich dlouhodobou udržitelnost, ochranu klimatu, životního prostředí a krajiny v EU. Vláda bude usilovat o dodržování právních předpisů EU v oblasti životního prostředí s cílem eliminovat porušování práva EU. (Plchová, 2010)

7. Rozvoj zemědělství

Vláda bude podporovat další rozvoj českého zemědělství, a to především prostřednictvím řádného provádění Společné zemědělské politiky EU přizpůsobené domácím podmínkám. (Bečvářová, 2009)

3.3.6 Zahraničně obchodní politika Číny

V ČLR má rozvoj zahraničního obchodu zásadní význam z hlediska zajištění stálého ekonomického růstu země a přilákání zahraničních investic, v souvislosti s nimiž je na státní úrovni věnována jeho stimulaci značná pozornost. Díky vysoké konkurenceschopnosti čínských výrobků a účinné politice zahraničního obchodu se Číně za deset let podařilo zdvojnásobit objem vývozu – z 1,2 bilionu USD v roce 2009 na rekordních 249 bilionů USD v roce 2020. (Fojtíková, 2019)

Čínské nástroje na podporu zahraničního obchodu lze rozdělit do několika kategorií:

1. Metody netarifní regulace

Metody necelní regulace jsou v rámci zahraničně-obchodní politiky stále důležitější a Čína není výjimkou: země aktivně využívá vývozní subvence a prémie, z čehož vyplývá poskytování dalších subvencí, částečné nebo úplné osvobození od daňových povinností, jakož i vrácení nebo částečné vrácení DPH zaplacené vývozcům. Díky použití těchto opatření je možné výrazně snížit dopad ekonomických krizí na čínskou společnost. (Bejkovský, 2021)

Je rovněž nemožné si nevšimnout použití technické regulace dovozu – tedy zavedení dalších technických požadavků na dovážené zboží. Jednou z hlavních iniciativ v tomto směru je povinná certifikace řady položek zavedená v roce 2002. (Piknerová, 2014)

Hlavní kategorií zboží podléhající certifikaci je high-tech zařízení. Tento postup pro vývozce znamená značné finanční náklady a zahrnuje také inspekce čínských orgánů u zahraničních společností. Vzhledem k tomu, že v rámci těchto inspekcí mohou zástupci ČLR získat přístup k informacím tvořícím obchodní tajemství. Mnoho společností odmítá vyvážet své zboží do ČLR, což je důležité opatření chránící zájmy čínských výrobců. Zároveň se vytvářejí pobídky a předpoklady pro rozvoj high-tech průmyslu v zemi. (Piknerová, 2014)

2. Podpora umístování zahraničních společností do země a vytváření společných podniků

Navzdory existenci omezujících nástrojů zahraničního obchodu vůči zahraničním dovozcům, je pro Čínskou lidovou republiku od dob politiky reformy otevřenosti zásadně důležité přilákat do země zahraniční společnosti. Účelem je, otevření výroby přímo na území ČLR. V moderních podmínkách, Čína využívá v zájmu usnadnění vstupu nových společností přitažlivost přímých zahraničních investic, mezinárodní leasing a přitahování zahraničních půjček. (Bejkovský, 2021)

3. Vývoj finančního a bankovního systému

Stabilní finanční a bankovní systém země je důležitou součástí politiky zahraničního obchodu nezbytnou k přilákání zahraničních investic a rozvoji zahraničního obchodu. S ohledem na to ČLR v posledních desetiletích aktivně rozvíjí trh cenných papírů vydáváním úvěrových dluhopisů. (Bejkovský, 2021)

Čínská exportně-importní banka navíc vydává a poskytuje půjčky výrobcům high-tech zboží, což vytváří další výhody na světovém trhu pro vývozce čínského zboží. (Fojtíková, 2019)

4. Podpora malého a středního podnikání

V Číně významnou část vývozu – přibližně 60 % - prodávají zástupci malých a středních podniků. Aby si udrželi konkurenceschopnost zboží a služeb na mezinárodním trhu, potřebují zejména vládní podporu. V ČLR je tato podpora implementována prostřednictvím systému vrácení vývozního cla, vrácení DPH a dotací. (Piknerová, 2014)

5. Rozvoj inovačního potenciálu

Potenciál pro rozvoj inovací v zemi vytváří celou řadu výhod pro zahraniční obchod, včetně přilákání zahraničních investic a navýšení objemu vývozu high-tech zboží a zboží s vysokou přidanou hodnotou. ČLR přijímá různá opatření k posílení tohoto potenciálu: vládní programy na podporu inovativních společností, které provádějí výzkum a vývoj pro vládu; daňové pobídky pro inovativní společnosti; vznik velkých vládních organizací, které poskytují podporu inovativním mezinárodním podnikům. (Fojtíková, 2019)

6. Speciální ekonomické zóny

Speciální ekonomické zóny jsou jedním z nejučinnějších nástrojů pro rozvoj zahraničního obchodu, protože kombinují již uvažovaný preferenční daňový, měnový a celní režim. Právě speciální ekonomické zóny se staly prvním krokem v Číně na cestě k ekonomické otevřenosti. V 80. letech bylo vytvořeno pět takových zón. Staly se zónami vyspělého rozvoje hned od okamžiku svého vzniku a stále hrají klíčovou roli v čínském zahraničním obchodu – tvoří asi 16 % celkového vývozu země. Tyto zóny se liší z

hlediska daňových režimů, ale obecně jsou jejich koncepce podobné. Vytvoření většiny z nich bylo navíc zahájeno nikoli na státní úrovni, ale na regionální, s přihlédnutím k potřebám a potenciálu samotných regionů, což umožnilo zvýšit jejich efektivitu jako nástroje pro rozvoj zahraniční obchod v ČLR. (Bejkovský, 2021)

4 Vlastní práce

Praktická část bakalářské práce se zaměří na hodnocení zahraničního obchodu mezi Českou republikou a Čínou, a to jak samostatně, tak v porovnání s ostatními zeměmi v Evropské unii a mimo ni. Období sledování bude zahrnovat roky 2005 až 2021 pro celkové hodnocení, a od roku 2015 do 2021 pro vyhodnocení komoditní a teritoriální struktury, jelikož data jsou k dispozici pouze od roku 2015. K provedení prognózy dovozu a vývozu mezi ČR a Čínou pro období 2022-2024 bude použita metoda exponenciálního vyrovnání pomocí programu Microsoft Excel.

Data použitá v praktické části byla čerpána z Českého statistického úřadu. Měřicí jednotky jsou mil. Kč a %. Ocenění provedeno v běžných cenách. Pro analýzu dat použita metoda časových řad, konkrétně řetězové a bazické indexy, které slouží k určení tempa růstu.

4.1 Vzájemný zahraniční obchod ČR a Číny

Údaje v praktické části začínají rokem 2005, protože v roce 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie, což vedlo k významným politickým a společenským změnám, na které musela statistika reagovat (zavedením nových statistických ukazatelů a nutností přijmout mezinárodní standardy do statistické praxe). Vstup České republiky do Evropské unie měl dopad i na mezinárodní obchod. Česká republika odstranila hraniční bariéry a začala využívat výhod volného obchodu, což jí otevřelo nové příležitosti.

Celní orgány jsou zodpovědné za sběr a kontrolu informací o zahraničním obchodu se zbožím. V České republice je od roku 2004 tuto funkci zajišťuje Celní správa, ale následné zpracování a zveřejnění dat spadá do pravomoci Českého statistického úřadu.

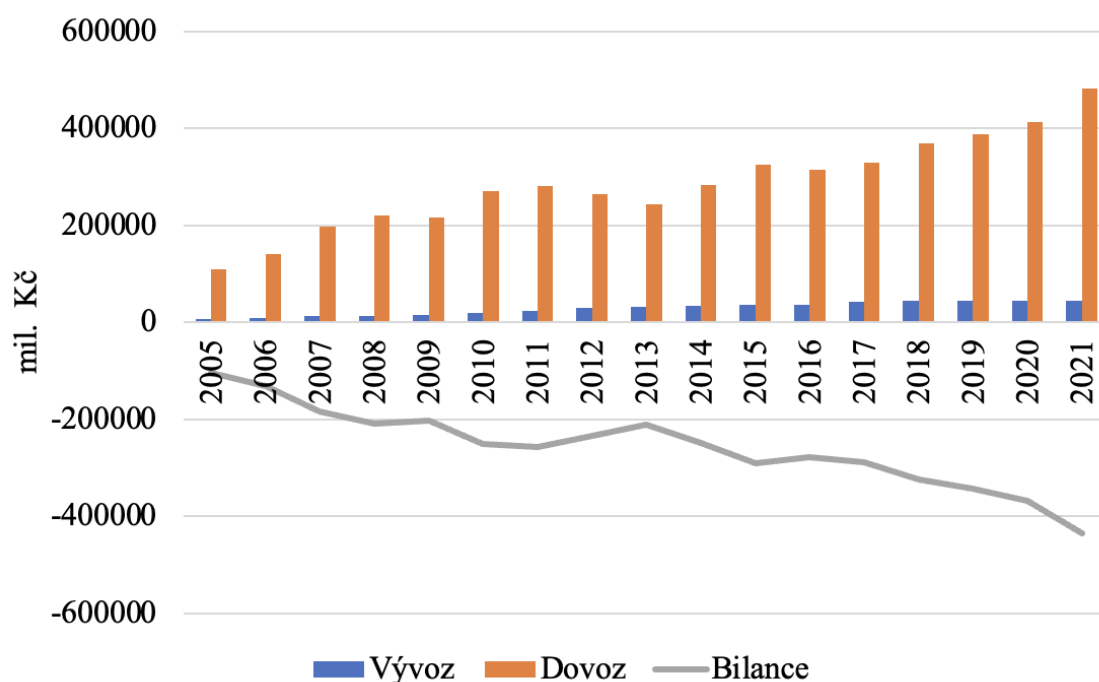
V letech 2005 až 2021 se Čína stala pro Českou republiku významným obchodním partnerem, přičemž podíl obchodu s Čínou postupně rostl a stále roste. Čína je nyní jedním z nejvýznamnějších obchodních partnerů České republiky mimo Evropskou unii, a to s celkovým zobchodovaným objemem v roce 2021 dosahujícím výše 526 346 mil.

Kč. Tento růst je převážně způsoben vysokým objemem dovozu z Číny, ale objem vývozu roste a existuje mnoho příležitostí pro další rozšíření českého vývozu na čínský trh.

Graf č. 1 ukazuje vývoj zahraničního obchodu mezi Českou republikou a Čínou v letech 2005 až 2021. V celém tomto období převažuje dovoz zboží z Číny nad vývozem z České republiky do Číny, což má velmi negativní dopad na výši obchodní bilance.

Vývoz roste pomalu, ale stabilně, v roce 2008 došlo k propadu, ale v roce 2009 se již růst obnovil. Další pokles nastal v roce 2020, ale nebyl výrazný, pravděpodobně se jednalo o škodlivý vliv kovidu. Dovoz má také stálý růst, ale je více nestabilní. K prvnímu poklesu došlo v roce 2009 (dopad světové hospodářské krize v roce 2008), k dalšímu poklesu v roce 2012, poté graf klesl, ale růst se obnovil v roce 2014 a k poslednímu poklesu došlo v roce 2016, poté graf pouze rostl. Přesné údaje jsou uvedeny v tabulce č. 1.

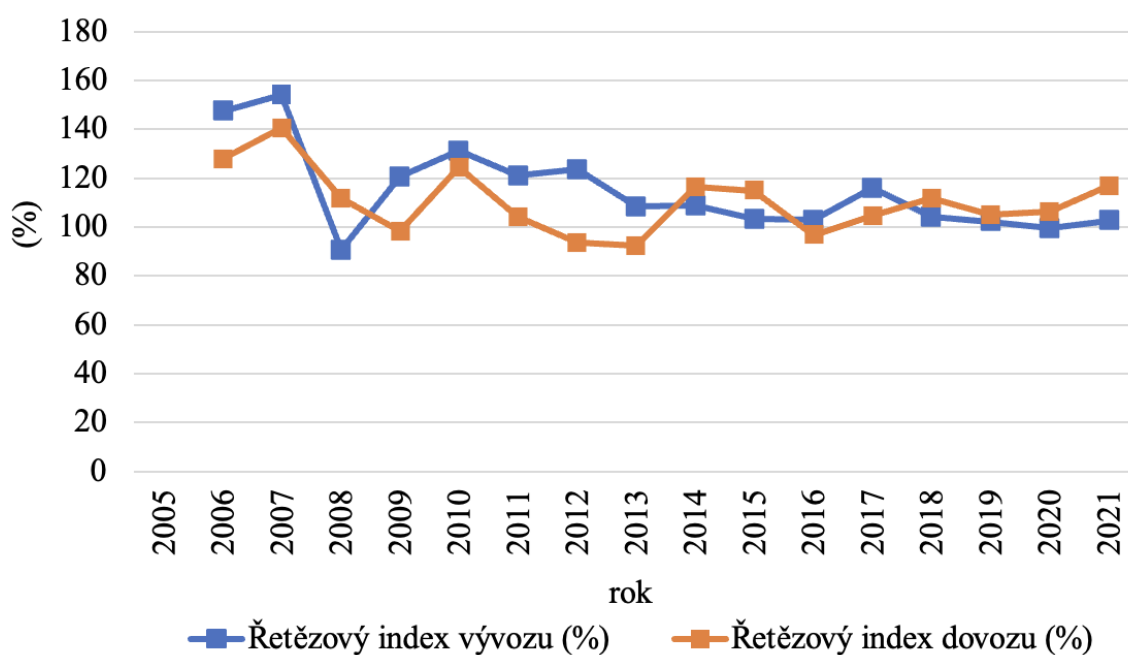
Graf 1: Srovnání objemu exportu a importu z ČR do ČLR v letech 2005-2021 (v mil. Kč)

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Na grafu 2 je znázorněn vývoj indexů dovozu a vývozu mezi Českou republikou a Čínou v jednotlivých letech. Ke zpracování analýzy byly využity řetězové indexy, ukazující změnu v procentech mezi 2 následujícími roky. Podrobnější údaje o vývozu a dovozu v období 2005-2021 uvádí tabulka 12 v příloze. Za období 2008-2009 byl zaznamenán výrazný pokles, přičemž v roce 2008 se export snižoval o 63 % a v následujícím roce 2009 se import snížil o 14 %, což bylo ovlivněno celosvětovou hospodářskou krizí. Dochází k výrazným změnám v obou směrech v roce 2021. Ve srovnání s rokem 2005 se dovoz zvýší o 339 % a vývoz zvýší o 670 %.

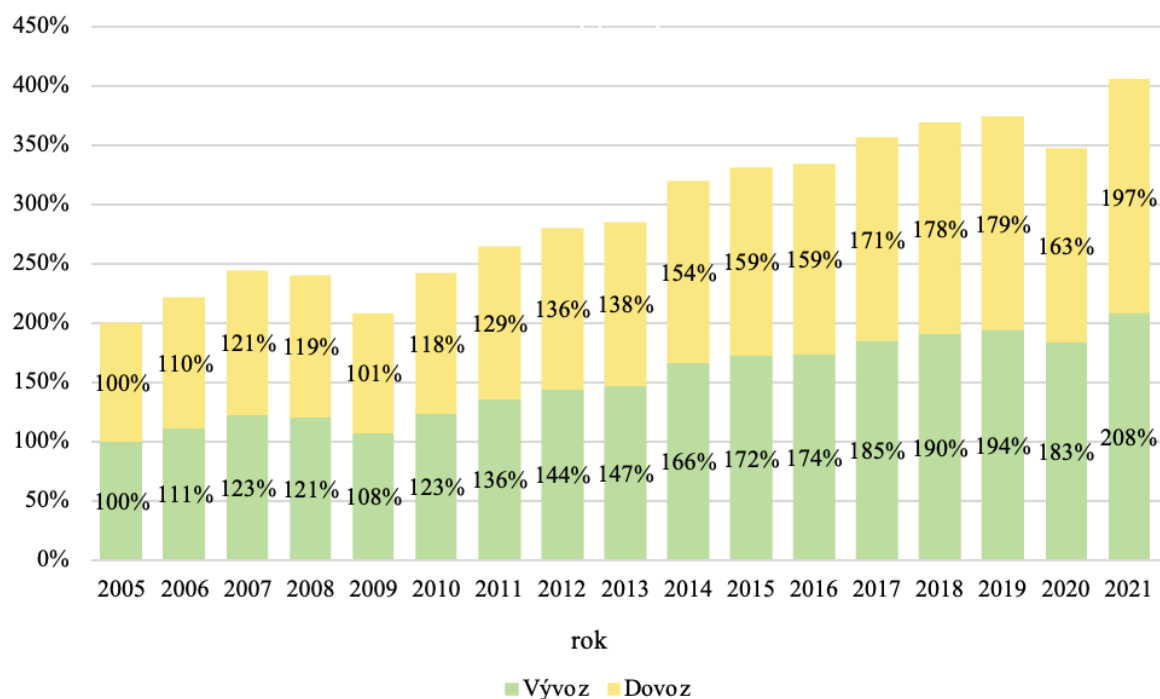
Graf 2: Výsledek analýzy vývozu a dovozu z ČR do ČLR v letech 2005-2021 s využitím řetězových indexů

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Graf 3 zobrazuje, jak se od roku 2005 měnil podíl vývozu a dovozu mezi ČR a ČLR v poměru k celkovému dovozu a vývozu ČR. Jako základní rok je uveden rok 2005 a každý následující rok je uveden jako procentuální změna ve srovnání s rokem 2005.

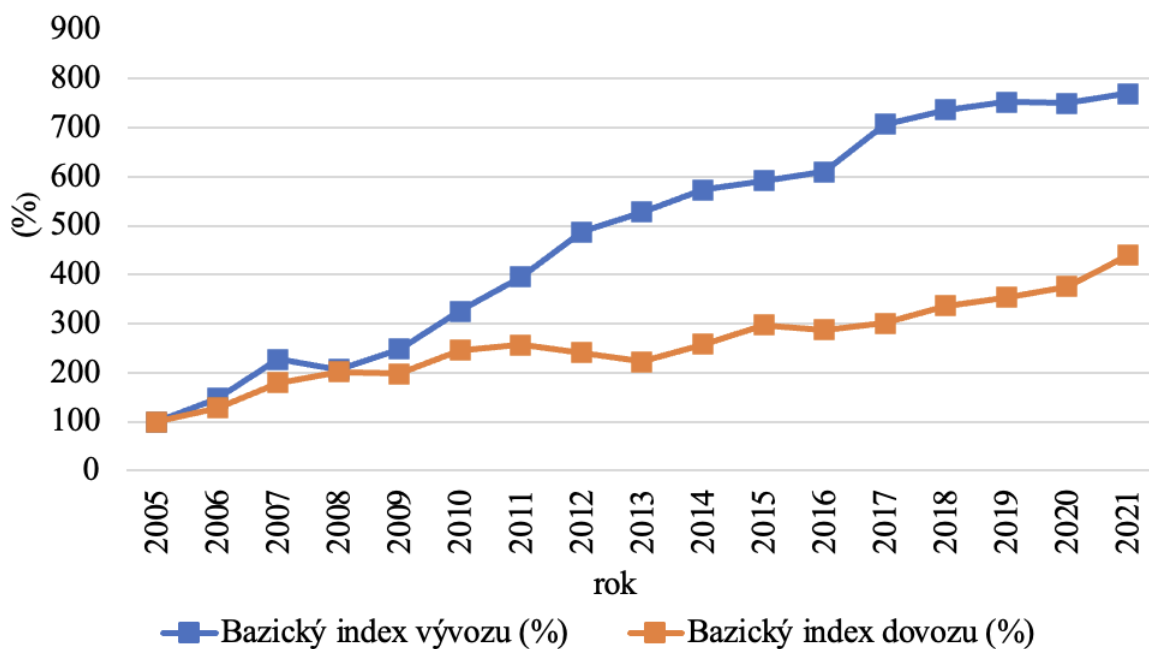
Graf 3: Zhodnocení na základě bazických indexů podílu exportu a importu mezi Českou republikou a Čínou ve vztahu k celkovému exportu a importu České republiky (2005-2021).

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Graf 4 ukazuje změnu vývozu a dovozu mezi Čínou a Českou republikou v porovnání s výchozím rokem 2005 v procentech. Ve většině sledovaných let index vývozu převyšoval index dovozu, s výjimkou roku 2008, ve kterém oba indexy dosáhly shodné hodnoty. Od roku 2008 je index vývozu výrazně vyšší než index dovozu. Index vývozu se v roce 2008 snížil a index dovozu se snížil v letech 2009 a 2013. Takové poklesy jsou důsledkem celosvětové ekonomické krize, která trvala v letech 2008 až 2013. Nicméně oba indexy se od té doby trvale zvyšují.

Graf 4: Výsledek analýzy exportu a importu z ČR do ČLR v letech 2005-2021 s využitím bazických indexů

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka č. 1 poskytuje informace o celkovém objemu obchodu mezi ČR a ČLR v letech 2005 až 2021, zahrnující procentuální změny mezi jednotlivými roky.

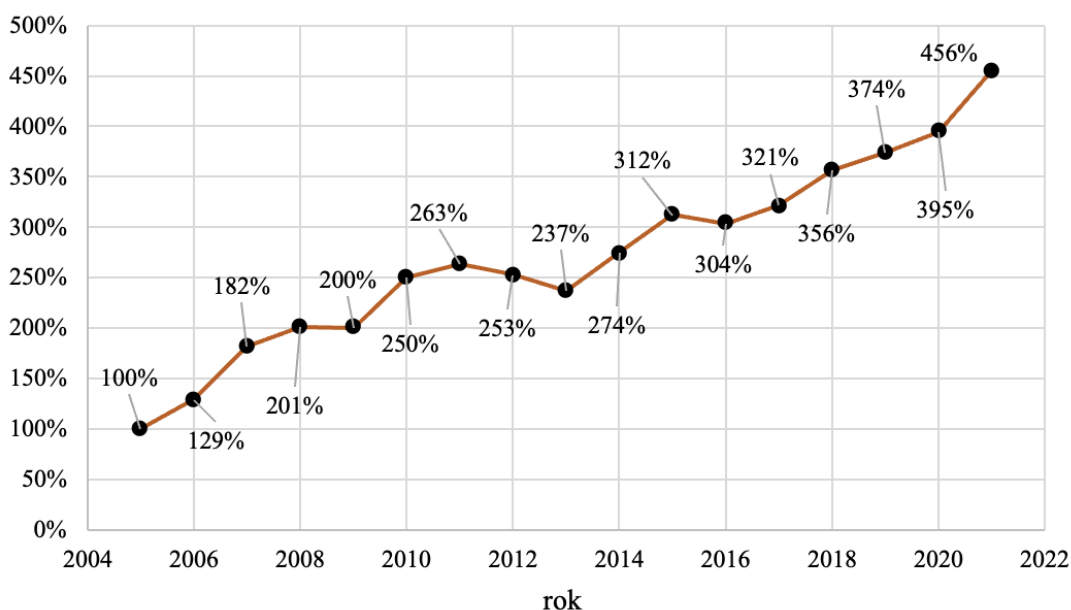
Tabulka 1: Obrat zahraničního obchodu se zbožím mezi ČR a ČLR v letech 2005-2021 (mil. Kč)

Rok	Obrat	Vývoz	Dovoz	Meziroční změna obratu	Relativní změna obratu
2005	115472	5868	109604	x	x
2006	148858	8653	140205	33386	29%
2007	210146	13336	196810	61288	41%
2008	232441	12075	220366	22295	11%
2009	231398	14565	216834	-1043	-0,45%
2010	288794	19114	269681	57396	25%
2011	303843	23162	280680	15049	5%
2012	291780	28601	263179	-12063	-4%
2013	273996	30967	243029	-17784	-6%
2014	316813	33657	283157	42817	16%
2015	360281	34723	325558	43468	14%
2016	350817	35784	315033	-9464	-3%
2017	371083	41499	329584	20266	6%
2018	411459	43212	368247	40376	11%
2019	431740	44179	387561	20281	5%
2020	455912	44013	411898	24172	6%
2021	526346	45172	481174	70434	15%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Graf č. 5 ukazuje vývoj celkového obchodu mezi Českou republikou a Čínou v letech 2005 až 2021 pomocí bazických indexů, přičemž rok 2005 slouží jako základní. Tento graf ukazuje stabilně rostoucí trend, ale v roce 2013 byl zjištěn největší pokles obratu - o 26 % ve srovnání s rokem 2011. Naopak v roce 2021 byl zjištěn největší nárůst obratu - o 356 % ve srovnání s rokem 2005. Podrobnější výpočty jsou uvedeny v tabulce 15 v příloze.

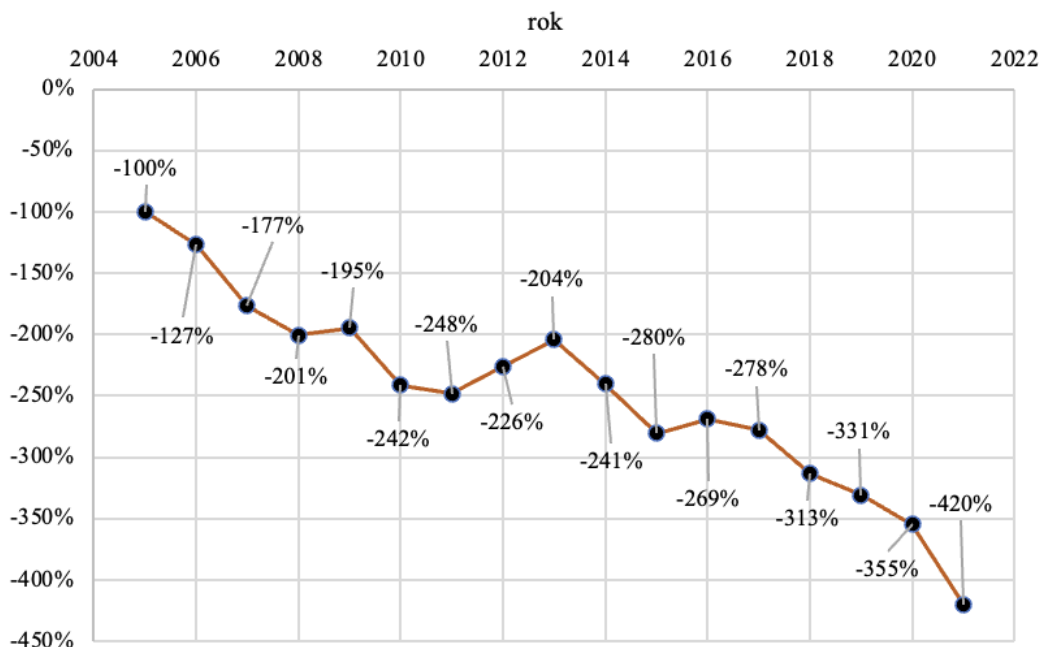
Graf 5: Výsledek analýzy vývoje obrátu mezi ČR a ČLR v letech 2005-2021 s využitím bazických indexů

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

V grafu 6 je znázorněn aktuální vývoj obchodní bilance mezi Českou republikou a Čínou prostřednictvím bazických hodnot od roku 2005. Jako základní rok slouží rok 2005 a pro každý z následujících let je uvedena procentuální změna obchodní bilance oproti roku 2005. Z grafu je patrný trvalý trend klesání hodnoty obchodní bilance, který není pro Českou republiku příznivý, protože znamená, že dovoz převyšuje vývoz. Maximální pokles obchodní bilance byl zjištěn v roce 2021, ve kterém se rozdíl ve srovnání s rokem 2005 snížil o 320 %. Podrobnější výpočty jsou uvedeny v tabulce 16 v příloze.

Graf 6: Výsledek analýzy vývoje salda OB mezi ČR a ČLR v letech 2005-2021 s využitím bazických indexů

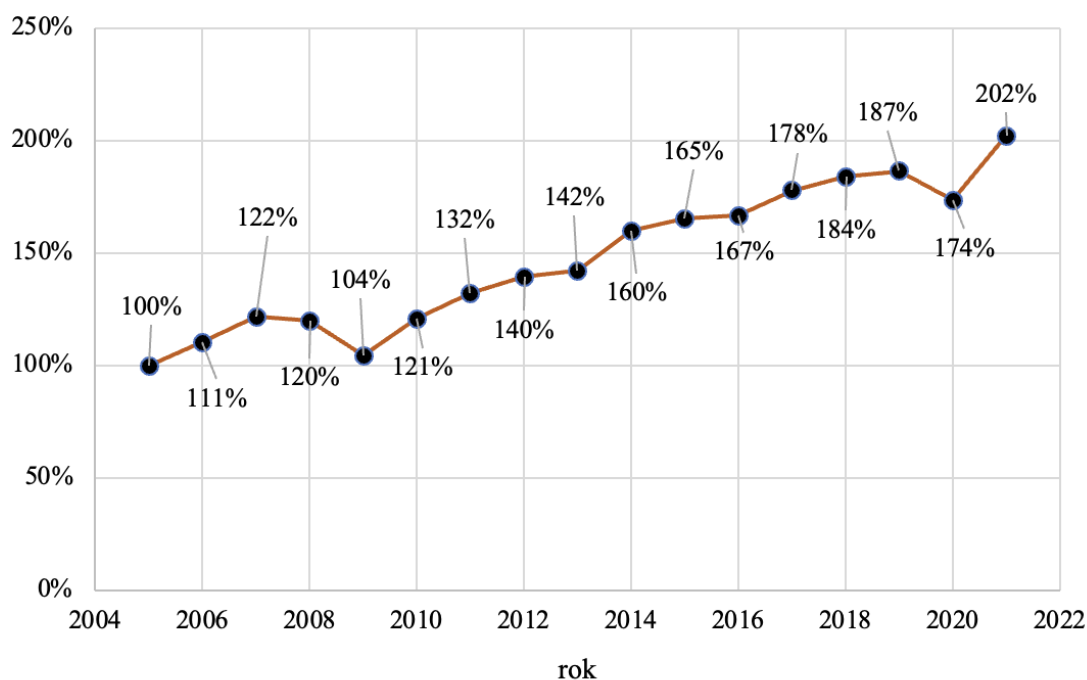
(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

4.1.1 Pozice Číny na celkové bilanci zahraničního obchodu České republiky

Vztahy mezi Českou republikou a Čínou se každým rokem stávají stále důležitějšími. Podíl Číny na celkovém zahraničním obchodu České republiky se neustále zvyšuje. Konkrétně v roce 2005 tento podíl činil 3,1 % a v případě roku 2021 dosáhl maxima 6,7 %. Dovozy z Číny do České republiky byly po celé sledované období vyšší než vývozy z ČR do ČLR. Na celkovém vývozu a dovozu České republiky se podíl Číny postupně zvyšoval. Detailnější informace o podílu ČLR na celkovém obchodu České republiky poskytuje tabulka 7 v příloze.

Podle grafu 7 dochází k postupnému růstu objemu obrátu obchodu mezi Českou republikou a Čínou v poměru k celkovému obchodu. Za základní rok je považován rok 2005, kdy tento podíl činil 3,1 %. Rok 2009 byl rokem nejnižšího nárůstu oproti roku 2005, kdy se tento podíl vzrostl pouze o 4 %. Naopak v roce 2021 došlo k největšímu nárůstu podílu, a to o 102 %. Konkrétnější kalkulace jsou představeny v tabulce 17 v příloze.

Graf 7: Výsledek analýzy podílu obrátu ČR s ČLR na celkovém obrátu ČR v letech 2005-2021 s využitím bazických indexů

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

4.2 Pozice ČR a ČLR v rámci obchodních vztahů v porovnání s dalšími státy

V této kapitole se porovná význam obchodního partnerství mezi ČR a ČLR s ostatními zeměmi, včetně nejvýznamnějších obchodních partnerů v Evropské unii i mimo ni.

4.2.1 Podíl Číny na celkovém exportu a importu

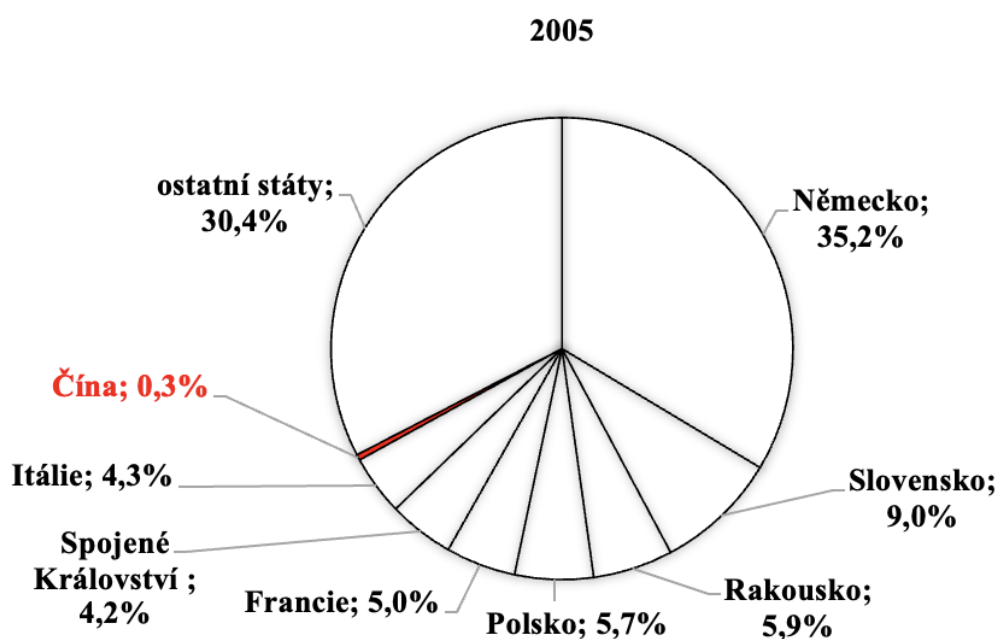
Partnerská obchodní spolupráce mezi Českou republikou a Čínou se stává stále významnější ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie, a to jak na straně dovozu, tak vývozu.

V porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie se obchodní partnerství mezi Českou republikou a Čínou stává čím dál tím významnějším, jak na straně dovozu, tak vývozu. V období 2005-2021 se podíl Číny na celkovém českém vývozu mírně zvýšil, s

výjimkou roku 2021, kdy se její podíl snížil o 0,2 %, ale přesto vývoz do Číny vzrostl o 1159 mil. Kč. V tabulce 8 v příloze jsou uvedeny podrobnější informace o zastoupení vývozu do Číny na celkovém vývozu České republiky.

V roce 2005 se Čína umístila na 30. místě mezi 30 největšími partnery českého vývozu s podílem 0,3 %. Podrobnější informace obsahuje tabulka 18.

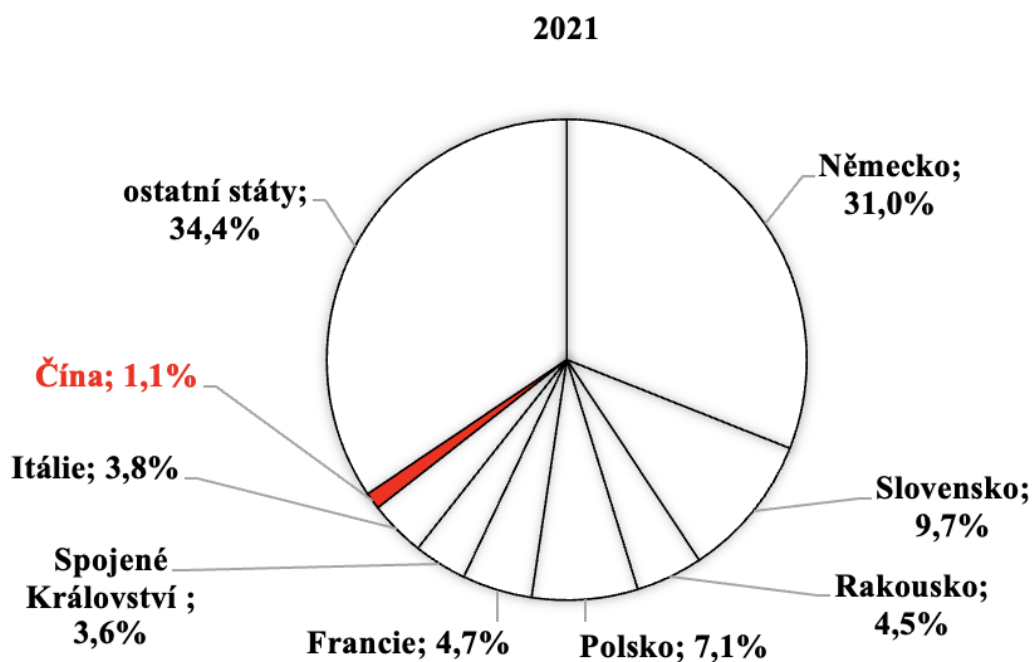
Graf 8: Vývoz z ČR do vybraných států a Číny v roce 2005

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

V tabulce 19 jsou uvedeny podrobnější informace o Číně jako jednom z partnerských států České republiky v roce 2021. Čína je z hlediska vývozu z ČR do partnerských zemí na 17. místě s podílem 1,1 % mezi celkovými partnery.

Graf 9: Vývoz z České republiky do Číny a vybraných států v roce 2021

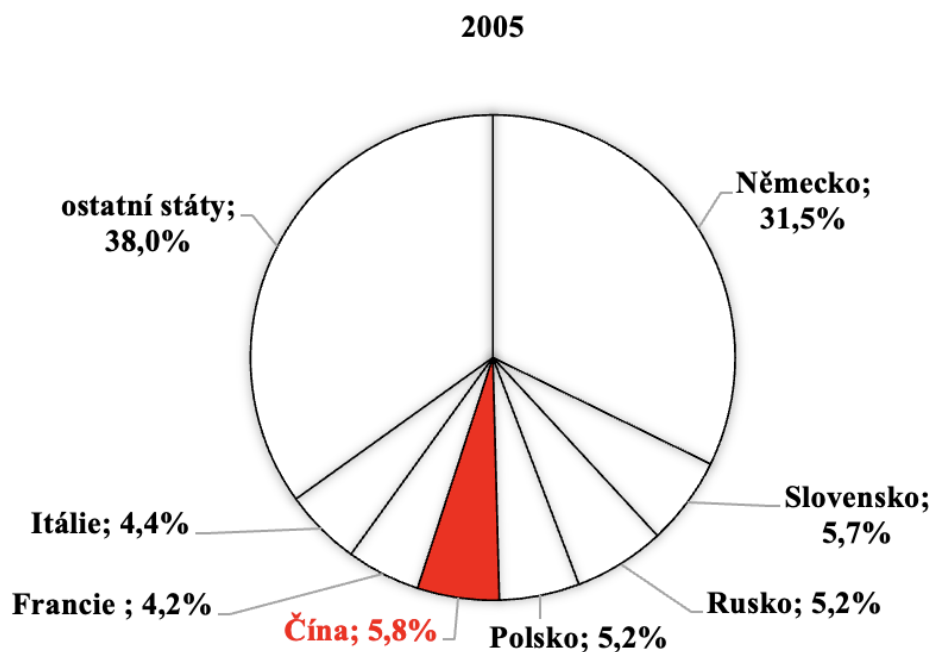
(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

V příloze se nachází tabulka č. 20 s podrobnými informacemi o vývozu z České republiky do ostatních zemí, včetně Číny, které odpovídají grafům č. 9 a č. 10.

Během období let 2005 až 2021 došlo k mírným fluktuacím v podílu Číny na celkovém dovozu České republiky, ale obecně lze říci, že trend je pozitivní. Tabulka číslo 9 v příloze ukazuje že v roce 2021 více než desetina celkového dovozu České republiky je pokryta dovozem z Číny, což naznačuje, že Čína je pro Českou republiku důležitým obchodním partnerem. Nejvyšší podíl byl zaznamenán v roce 2020, kdy dovoz z Číny tvořil 12,5 % z celkového dovozu do České republiky. Naopak nejnižší podíl byl zaznamenán v roce 2005, kdy dovoz z Číny tvořil pouze 5,8 % z celkového dovozu.

V roce 2005 se Čína umístila na druhém místě mezi nejvýznamnějšími dovozními partnery České republiky s podílem 5,8 %, hned po Německu, které mělo podíl 31,5 %. To znamená, že Čína byla největším dovozcem mimo Evropskou unii. Podrobnější informace obsahuje tabulka 2.

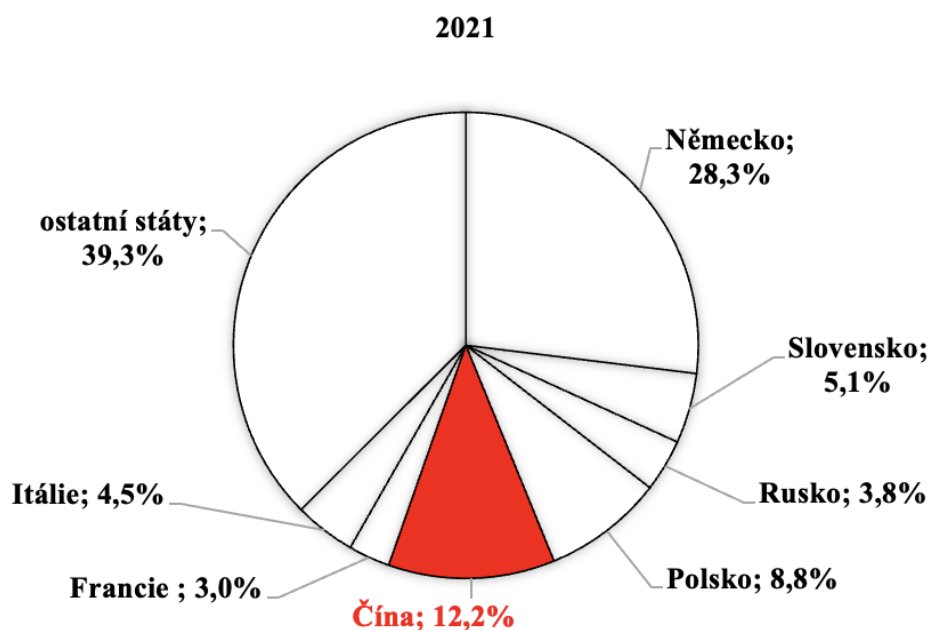
Graf 10: Dovoz z Číny a vybraných států do České republiky v roce 2005

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Podíl Německa na celkovém dovozu se od roku 2005 snížil pouze o 3,2 %, nicméně stále zůstává nejdůležitějším partnerem pro Českou republiku. Na druhé straně Čína si polepšila v porovnání s rokem 2005 a posílila svou pozici, když zvýšila svůj podíl o 6,4 %, což znamená nárůst o více než polovinu. Její podíl na celkovém dovozu dosáhl 12,2 % a stala se tak druhým nejvýznamnějším dovozcem pro Českou republiku. Podrobnější informace vyjadřuje tabulka 2.

Graf 11: Dovoz z Číny a vybraných států do ČR v roce 2021

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Význam Číny je zřejmý ze srovnání s ostatními dovozními partnery. Čína se v roce 2005 rovněž umístila na 2. místě mezi všemi ostatními partnery, ale procentuálně se jim přiblížila. Zatímco podíl Číny činil 5,8 %, podíl Slovenska byl 5,7 %, Rusko 5,2 % a Polsko 5,2 %. V roce 2021 však můžeme vidět, jak Čína posílila svou pozici. Jeho podíl činil 12,2 %, zatímco výše uvedení partneři s výjimkou Polska svůj podíl naopak snížili. Slovensko má v roce 2021 podíl 5,1 %, což je o 0,6 % méně než v roce 2005. Rusko má podíl 3,8 %, což je o 1,4 % méně než v roce 2005. Polsko se oproti roku 2005 zvýšilo o 3,6 %. Německo kleslo z 31,5 % na 28,3 % a jedním z důležitých důvodů poklesu podílu Německa v roce 2021 ve srovnání s rokem 2005 je rostoucí podíl dovozu z Číny.

Tabulka 2: Dovoz do České republiky z vybraných států

Stát	2005		2021	
	v mil. Kč	podíl v %	v mil. Kč	podíl v %
Celkem	1878626	100%	3958087	100%
Z vybraných států				
Německo	592492	31,5%	921268	28,3%
Slovensko	107253	5,7%	202550	5,1%
Rusko	97089	5,2%	151513	3,8%
Polsko	97824	5,2%	347244	8,8%
Čína	109604	5,8%	481174	12,2%
Francie	78161	4,2%	120430	3,0%
Itálie	81701	4,4%	177517	4,5%
ostatní státy	714502	38,0%	1556391	39,3%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

4.2.2 Zastoupení Číny na celkovém vývozu a dovozu mimo EU

Během let 2005 až 2021 se zvýšilo i zastoupení Číny v českém vývozu do zemí mimo Evropskou unii. Z tabulky 6 je patrný trvalý růst podílu vývozu do Číny na celkovém českém vývozu mimo EU. V roce 2005 tvořil tento podíl pouze 1,9 %, zatímco v roce 2021 se zvýšil na 5,9 %, což znamená nárůst o 4 % během 16 let. Podrobnější informace vyjadřuje tabulka 10 v příloze.

V roce 2005 hlavními exportními partnery České republiky mimo EU byly Spojené státy s podílem 14,6 %, Rusko s podílem 9,9 % a Švýcarsko s podílem 6,9 %. Čína patřila mezi 10 nejvýznamnějších zemí na vývozu České republiky do států mimo EU a umístila se až na 9. místě s podílem 1,9 %. V roce 2021 se Čína umístila na 5. místě z 10 zemí s podílem 6,0 %. Srovnání s grafem z roku 2005 ukazuje pozitivní změnu. To svědčí o příznivém vývoji obchodních vztahů mezi Českou republikou a Čínou a o tom, že čínská poptávka po českém zboží jen roste. Třemi hlavními partnery byly Velká Británie, která

již není součástí EU, s podílem 18,5 %, Spojené státy s 11,8 %. Rusko s podílem 10,4 %. Podrobnější údaje obsahuje graf č. 13.

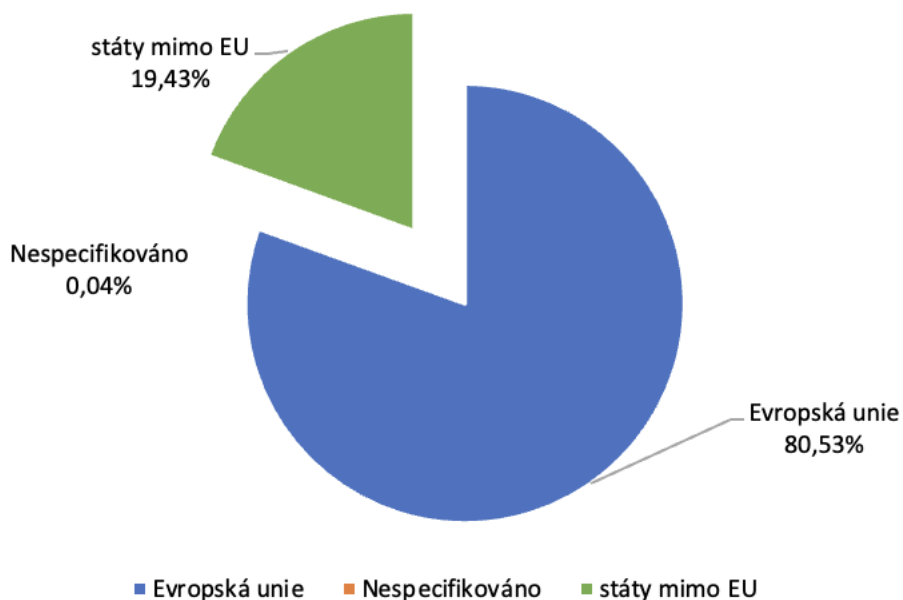
Tabulka 3: Vývoz České republiky do států mimo EU

Stát	2005		Stát	2021	
	v mil. Kč	podíl v %		v mil. Kč	podíl v %
Vývoz mimo EU	314201	100%	Vývoz mimo EU	767171	100%
Z vybraných států					
Spojené státy	45908	14,6%	Spojené království	141991	18,5%
Rusko	31063	9,9%	Spojené státy	90759	11,8%
Švýcarsko	21752	6,9%	Rusko	80116	10,4%
Ukrajina	15686	5,0%	Švýcarsko	55051	7,2%
Spojené arabské emiráty	10857	3,5%	Čína	45172	6,0%
Turecko	10279	3,3%	Turecko	41117	5,4%
Chorvatsko	9169	2,9%	Ukrajina	29307	3,8%
Japonsko	7663	2,4%	Norsko	19785	2,6%
Norsko	6234	1,9%	Izrael	19616	2,6%
Čína	5868	1,9%	Indie	16731	2,2%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

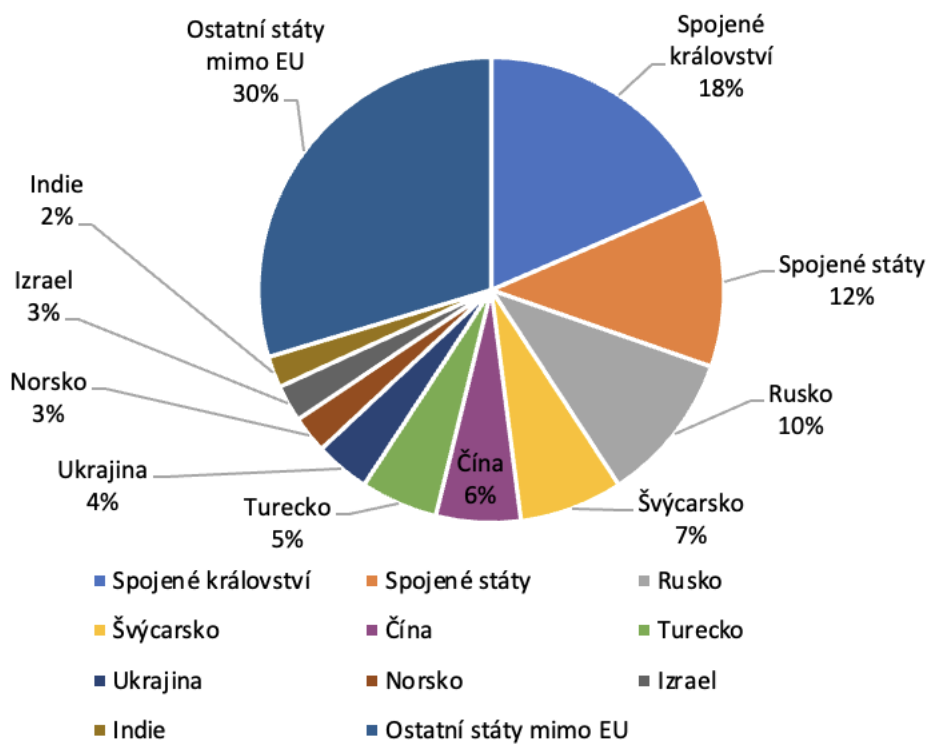
Graf č. 12 ukazuje, že Téměř 20 % českého vývozu směřuje do zemí mimo Evropskou unii. Podrobnější informace jsou uvedeny v příloze viz tabulka 21.

Graf 12: Podíl zemí mimo Evropskou unii na celkovém vývozu České republiky v roce 2021

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Graf 13: Vývozní podíl Číny z České republiky do zemí mimo EU v roce 2021

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Podíl dovozu z Číny na celkovém dovozu do ČR ze zemí mimo EU se v letech 2005-2021 střídavě snižoval a zvyšoval, ale tendence je celkově spíše pozitivní. Minimální hodnota byla zjištěna v roce 2005, ve kterém podíl byl 19,3 %, naopak maximální hodnota byla docílena v roce 2020, ve kterém podíl činil 35,3 %. V roce 2021 se tento trend mírně snížil o 2,4 % a podíl činil 32,9 %. Nicméně, v roce 2020 byl celkový obrat ze zemí mimo EU nižší o 69276 mil. Kč., než v roce 2021. Vzhledem k tomu, že dovoz ze zemí mimo EU celkově silně vzrostl, došlo k takovému rozdílu v počtech a procentech. V příloze v tabulce 11 jsou uvedeny podrobnější informace ohledně podílu dovozu z Číny na dovozu do ČR ze států mimo EU.

Podíl Číny na dovozu ze zemí mimo EU se v letech 2005-2021 rovněž zvýšil. Čína byla hlavním dovozcem do České republiky jak v roce 2005 s podílem 19,3 %, tak v roce 2021 s podílem 32,9 %. Z toho vyplývá, že Čína jako dovozce pokrývá velkou část potřeb České republiky mezi zeměmi mimo EU a že disponuje velkou výrobní kapacitou, která v průběhu let jen roste, stejně jako poptávka po jejím zboží. V roce 2005 byly hlavními dovozci Čína, Rusko s podílem 17,1 % a Japonsko s podílem 11,8 %. V roce 2021 byla na prvním místě také Čína, Rusko s podílem 10,4 % a Spojené státy s podílem 7,1 %. V roce 2021 byl podíl Číny o 22,5 % vyšší než podíl Ruska, což naznačuje, že Čína je mezi zeměmi mimo EU velmi konkurenceschopná. Graf č. 15 poskytuje lepší přehled.

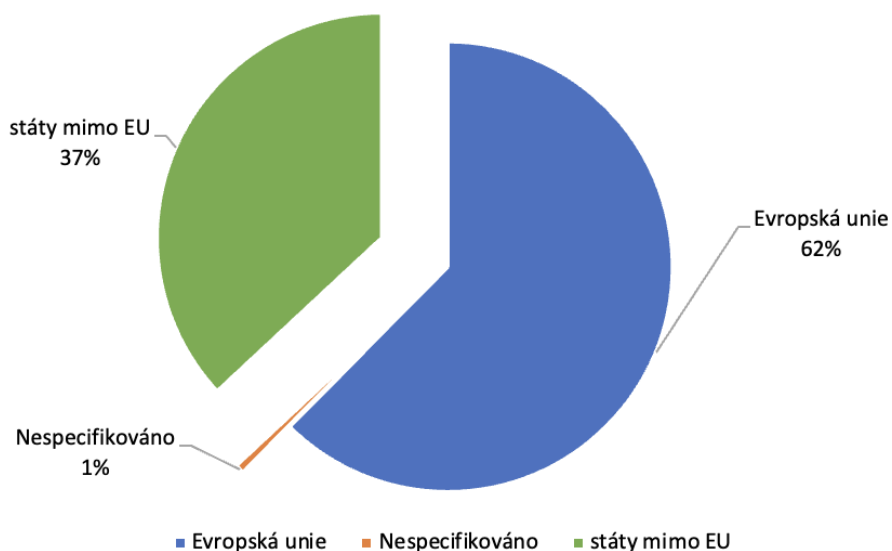
Tabulka 4: Dovoz do ČR ze zemí mimo EU

Stát	2005		Stát	2021	
	v mil. Kč	podíl v %		v mil. Kč	podíl v %
Dovoz mimo EU	567703	100%	Dovoz mimo EU	1461521	100%
Z vybraných států					
Čína	109604	19,3%	Čína	481174	32,9%
Rusko	97089	17,1%	Rusko	151513	10,4%
Japonsko	67022	11,8%	Spojené státy	104290	7,1%
Spojené státy	42926	7,6%	Korejská republika	85764	5,9%
Švýcarsko	26119	4,6%	Japonsko	84378	5,8%
Korejská republika	16421	2,9%	Spojené království	59619	4,1%
Ukrajina	15271	2,7%	Turecko	47711	3,3%
Turecko	12054	2,1%	Švýcarsko	45264	3,1%
Norsko	10635	1,9%	Ukrajina	40404	2,8%
Thajsko	9170	1,6%	Tchaj-wan	28231	1,9%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

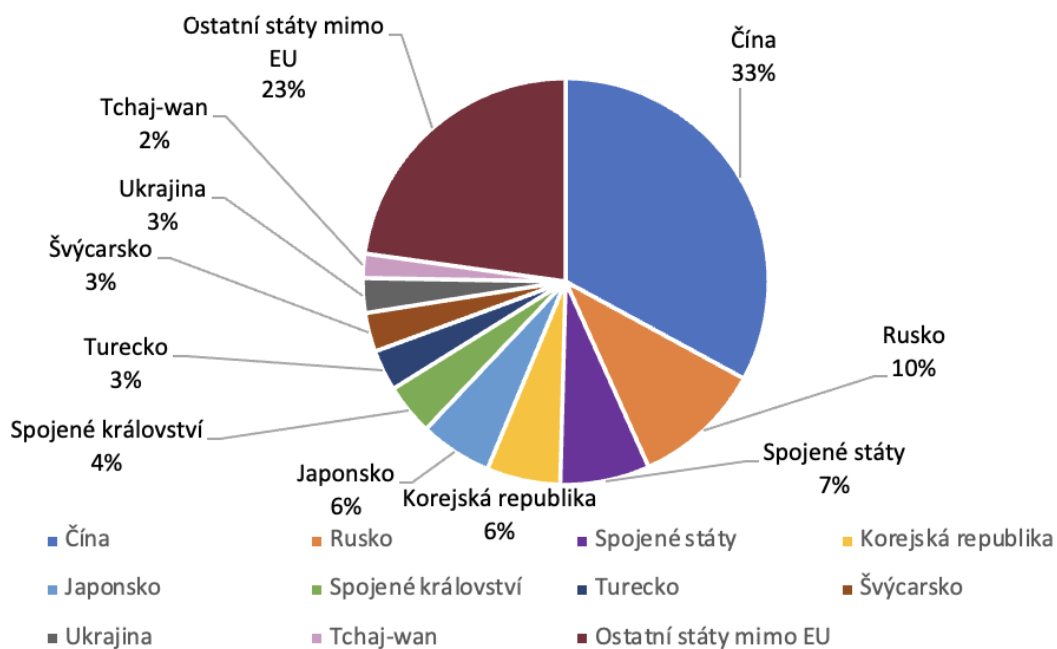
Graf č. 14 ukazuje, že téměř dvě čtvrtiny dovozu do České republiky pocházejí ze zemí mimo EU. To znamená, že země mimo EU pokrývají velkou část potřeb České republiky, zejména Čína. Podrobnější informace jsou uvedeny v příloze viz tabulka 22.

Graf 14: Podíl zemí mimo EU na celkovém importu do ČR v období 2021

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Graf 15: Dovošní podíl Číny z České republiky do zemí mimo EU v roce 2021

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

4.3 Komoditní struktura

V dané kapitole bude vysvětleno, co zahrnuje termín "komoditní struktura" a jaké třídy jsou v této struktuře obsaženy. Dále budou představeny nejvýznamnější třídy v obchodních vztazích mezi ČR a ČLR a budou podrobně analyzovány nejvýznamnější třídy týkající se vývozu a dovozu mezi oběma zeměmi.

4.3.1 Komoditní struktura mezi ČR a ČLR

Komoditní struktura zahrnuje rozdělení zboží podle různých kritérií, jako jsou materiál, účel a typ výrobku. Tyto kategorie umožňují analýzu a srovnání obchodních vztahů mezi zeměmi. Standard international trade classification (SITC) je jeden z klasifikačních systémů, který se používá pro statistické účely v mezinárodním obchodě. Hospodářská situace země, její výrobní zaměření a obchodní partneři mohou ovlivňovat komoditní strukturu.

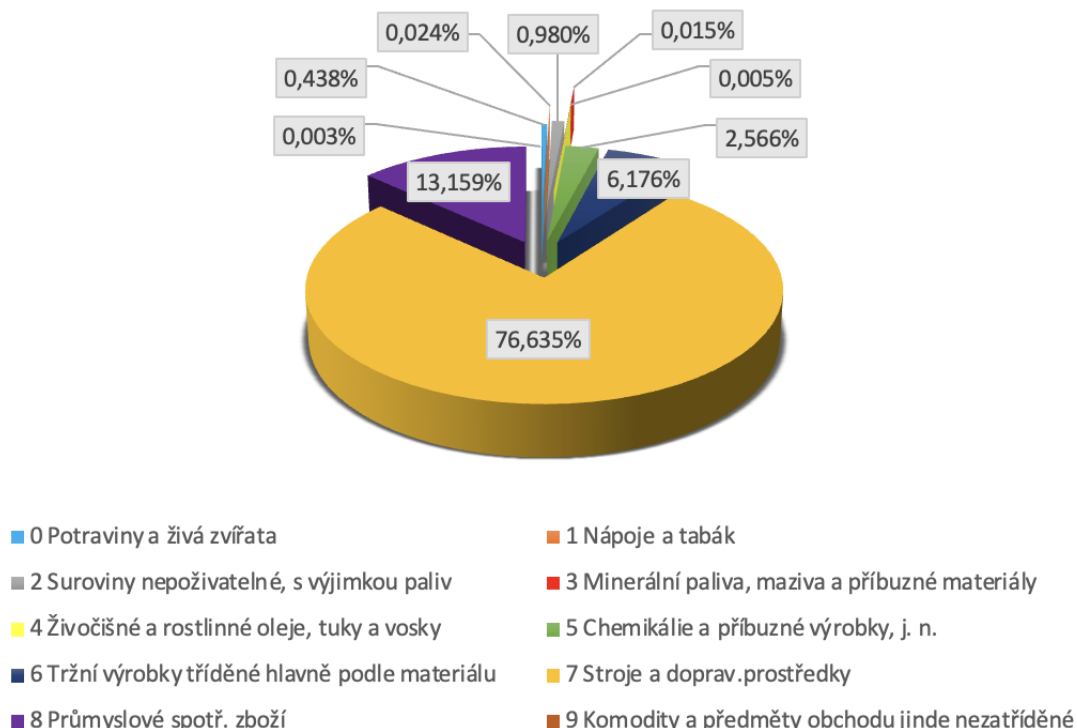
V České republice se používají deset tříd komoditní struktury SITC: **0** - *Potraviny a živá zvířata*; **1** - *Nápoje a tabák*; **2** - *Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv*; **3** - *Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály*; **4** - *Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky*; **5** - *Chemikálie a příbuzné výrobky*; **6** - *Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu*; **7** - *Stroje a dopravní prostředky*; **8** - *Průmyslové a spotřební zboží*; **9** - *Komodity a předměty obchodu*.

Na strukturu komodit mají vliv faktory, jako například hospodářské podmínky země a její zeměpisná poloha ve světovém obchodě, která může mít vliv na mezinárodní konkurenceschopnost země. V následující části bude podrobněji popsána komoditní struktura v obchodních vztazích mezi ČR a ČLR v roce 2021.

Největší podíl na obchodu mezi ČR a Čínou měla v roce 2021 třída **7** (*Stroje a dopravní prostředky*), která tvořila přes tři čtvrtiny (76,635 %) celkové komoditní struktury. Druhou nejvýznamnější třídou byla třída **8** (*Průmyslové a spotřební zboží*) s podílem 13,159 % a třetí třída **6** (*Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu*) s podílem 6,167 %. Třída **5** (*Chemikálie a příbuzné výrobky*) představovala 2,566 %. Podíl dalších tříd byl zcela zanedbatelný a na celkovém obratu nedosáhl ani 1 %. Na třídu **3** (*Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály*) připadalo pouze 0,015 %, na třídu **4** (*Živočišné a*

rostlinné oleje, tuky a vosky) 0,005 % a na třídu 9 (Komodity a předměty obchodu) 0,003 %.

Graf 16: Struktura komodit obchodu mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou v roce 2021, podíl na celkovém obrátu

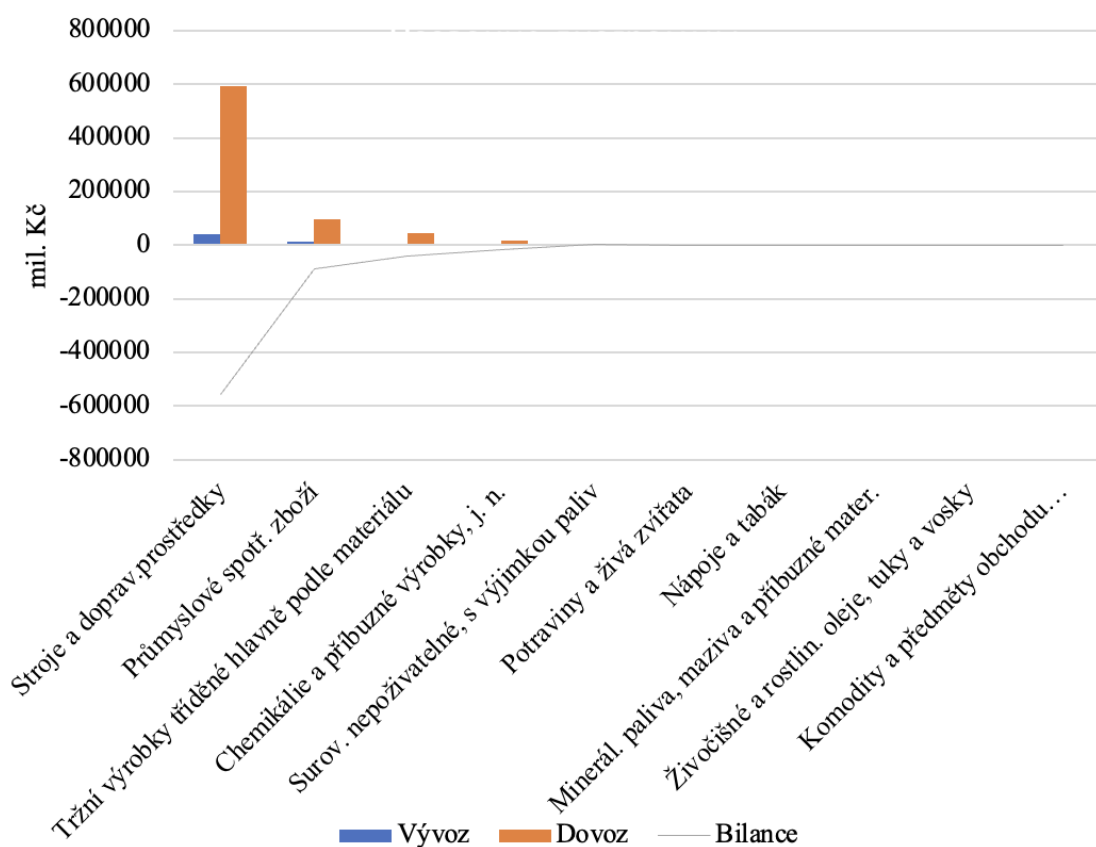

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

V grafu č. 17 je patrný značný rozdíl mezi dovozem a vývozem, což se projevuje záporným saldem obchodu. Hlavními oblastmi obchodu mezi Českou republikou a Čínou jsou strojírenské výrobky, průmyslové spotřební zboží a tržní výrobky tříděné podle materiálu. Na tyto tři kategorie připadá celkem více než 95 % z celkového obchodu mezi těmito dvěma zeměmi.

Značný vliv na import do ČR mají dovozní třídy 7 (*Stroje a dopravní prostředky*), 8 (*Průmyslové a spotřební zboží*) a 6 (*Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu*). Naopak vývoz do ČLR z ČR se realizuje především prostřednictvím tříd 7 a 8 a také třídy 2 (*Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv*). Jen v poslední jmenované kategorii český vývoz převyšuje dovoz. Další informace o těchto třídách jsou k dispozici v tabulce 23 v příloze.

Graf 17: Objem vývozu a dovozu mezi Českou republikou a Čínou v roce 2021 podle SITC

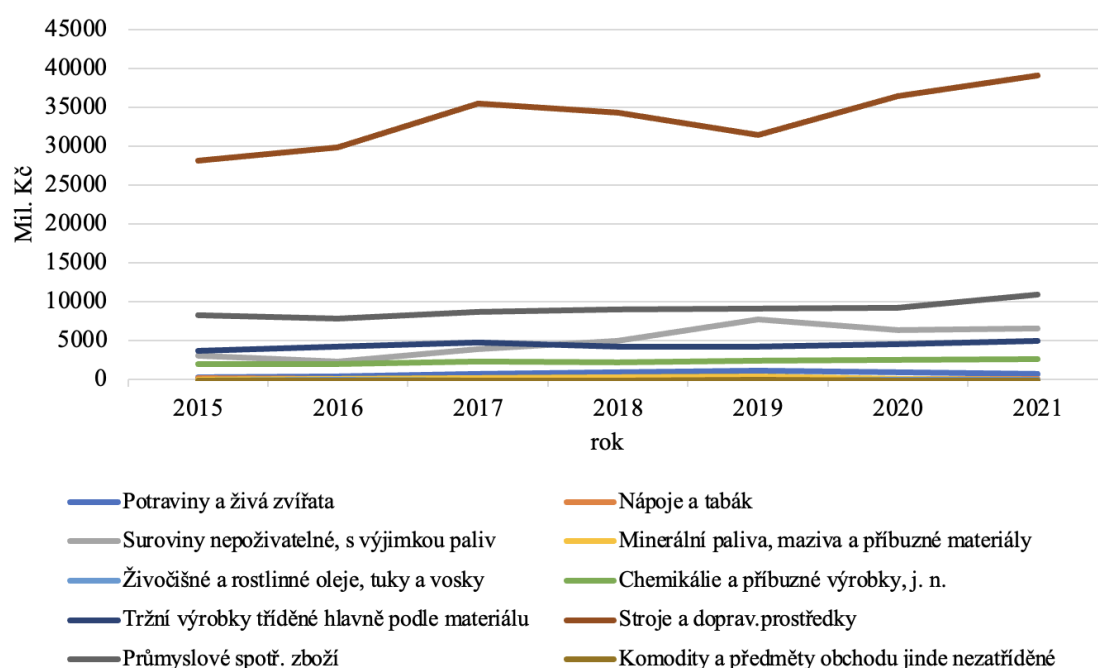

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Komoditní struktura vývozu mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou v letech 2015-2021

Další analýza je zaměřena na komoditní strukturu exportu z ČR do Číny za období 2015 až 2021. Z grafu č. 18 je patrný vývoj exportu podle SITC a vyplývá z něj, že nejdůležitější třídou je 7. třída (*Stroje a dopravní prostředky*), která značně převažuje ostatní třídy, následuje třída 8 (*Průmyslové a spotřební zboží*). Naopak nejméně významné vývozní třídy jsou třídy 4 (*Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky*) a 9 (*Komodity a předměty obchodu jinde nezatříděné*).

Graf 18: Vývoj komoditní struktury exportu mezi ČR a Čínou v letech 2015-2021 (v mil. Kč)

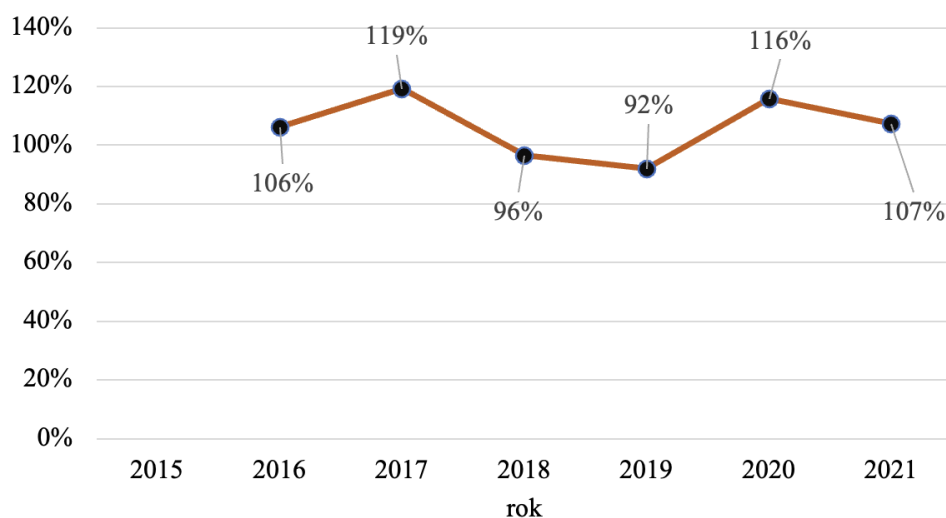

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

V letech 2015 až 2021 byla třída «Stroje a dopravních prostředky» nejvýznamnější vývozní kategorií z České republiky do Číny s průměrným podílem 60,73 %. Další kategorie vykazovaly výrazně menší podíl. Do třídy «Průmyslové a spotřební zboží» směřovalo 16,32 %, zatímco skupina «Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu» měla ve sledovaném období podíl 7,96 %.

Na grafu 19 je znázorněn rozvoj kategorie «Stroje a dopravní prostředky» od roku 2015 do roku 2021 na základě řetězových indexů. Změna procenta exportu této třídy byla spočítána pro každý rok ve srovnání s rokem předchozím a podrobnější údaje jsou uvedeny v tabulce 24 v příloze. Maximální nárůst byl vykázan v roce 2017, kdy se export této kategorie vzrostl o 13 %, čímž došlo k nárůstu o 5 715 mil. Kč v porovnání s rokem 2016. Minimální tempo růstu bylo vykázano v roce 2019, kdy došlo k snížení o 2 783 mil. korun ve srovnání s předchozím rokem. V porovnání s předchozím rokem činila celková míra růstu 92 %. Ve sledovaném období se export této kategorie zvýšil v průměru o 6 %.

Graf 19: Výsledek analýzy vývozu třídy Stroje a dopravní prostředky v letech 2015-2021 s využitím řetězových indexů

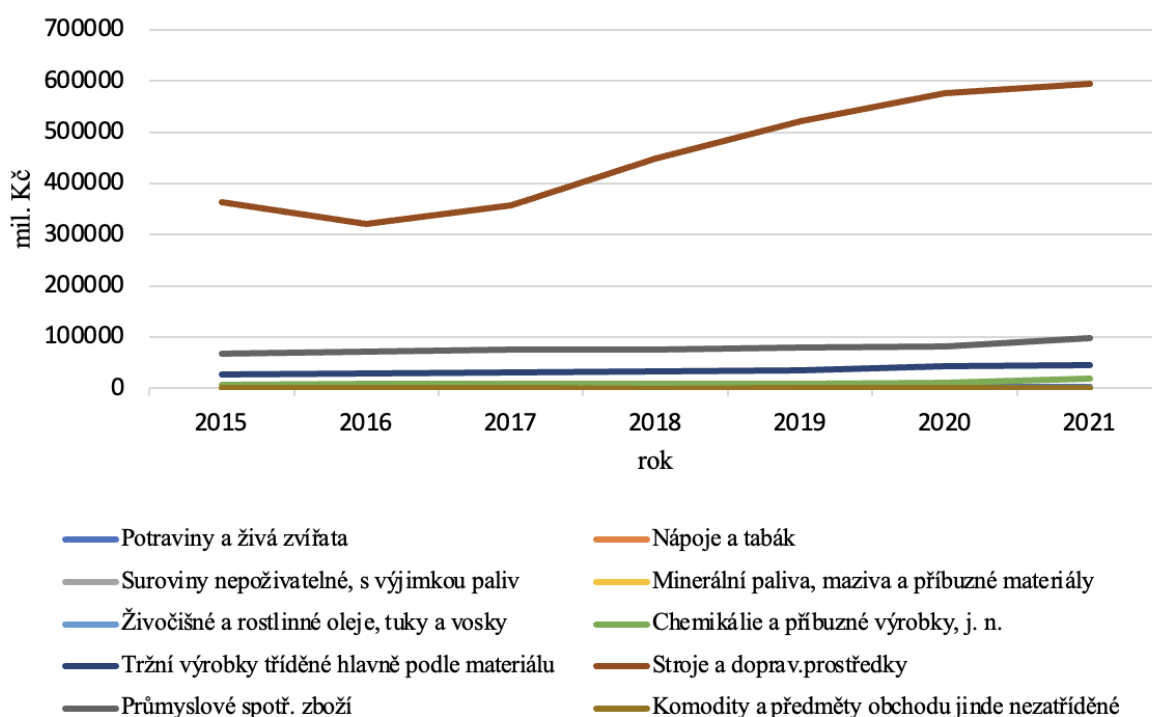

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Komoditní struktura importu ČR a ČLR mezi lety 2015-2021

Největší podíl na dovozu z Číny do České republiky má stejně jako v případě vývozu skupina 7 (Stroje a dopravní prostředky), která neustále roste. Třída 8 (Průmyslové a spotřební zboží) je na druhém místě, zatímco třída 6 (Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu) je na třetím místě. Další dovozní třídy nejsou v dovozu z Číny výrazně ovlivněny, kromě třídy 5 (Chemické látky a příbuzné výrobky).

Graf 20: Vývoj komoditní struktury importu v období 2015-2021 mezi ČR a ČLR (v mil. Kč)

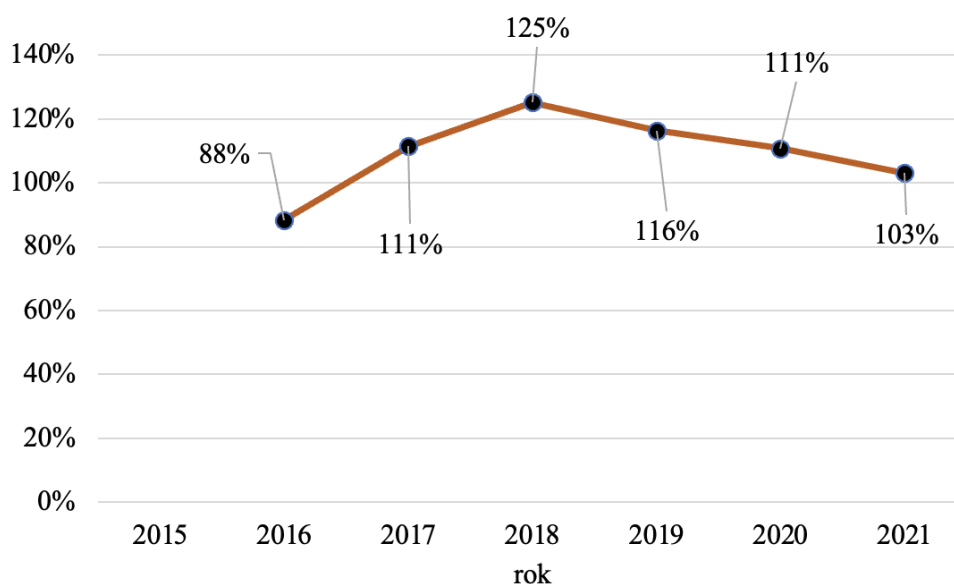

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Podíl třídy "Stroje a dopravní prostředky" na dovozu do České republiky z Číny v roce 2021 činil 78,12 %, tento podíl je ze všech tříd nejvyšší. Na třídu "Průmyslové a spotřební zboží" připadalo 13,51 % a na třídu "Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu" 5,99 %.

Vývoj importu třídy Stroje a dopravní prostředky s využitím řetězových indexů pro období 2015 až 2021 je uveden v grafu č. 21. Detailnější údaje obsahuje tabulka 25 v příloze. K nejvyššímu zvýšení došlo v roce 2018, ve kterém podíl uvedené třídy činil 125 %, což je o 14 % více než v roce 2017 a meziroční nárůst dosáhl 88 968 mil. Kč. Naproti tomu nejmenší podíl byl evidován v roce 2016, ve kterém činil 88 %. Průměrné zvýšení dovozu této třídy činilo ve zkoumaném období 8 %.

Graf 21: Výsledek analýzy dovozu třídy Stroje a dopravní prostředky v letech 2015-2021 s využitím řetězových indexů

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

4.4 Predikce vývoje hlavních ukazatelů obchodních vztahů

Tato část obsahuje předpoklad o možném rozvoji hlavních ukazatelů obchodování České republiky s Čínou (vývoz, dovoz).

4.4.1 Předpověď budoucího vývoje hodnoty importu a exportu mezi Čínou a Českou republikou

Tato část obsahuje údaje o očekávaném rozvoji vývozu a dovozu v obchodních vztazích mezi ČLR a ČR během příštích třech let (2022, 2023 a 2024). Tyto údaje vycházejí z prognózy na bázi předchozích údajů o dovozu a vývozu mezi těmito dvěma státy za období 2005 až 2021. Předpověď byla vypočtena metodou exponenciálního vyrovnání pomocí aplikace Microsoft Excel a byl určen interval spolehlivosti 95 %. Horní a dolní hranice intervalu jsou stejně vzdálené od středního intervalu, což je bodový odhad nejpravděpodobnější hodnoty parametru. Horní hranice bodového odhadu vyjadřuje nejvyšší hodnotu, kterou parametr může nabýt s určitou mírou pravděpodobnosti, a dolní hranice bodového odhadu představuje nejnižší hodnotu.

Vývoz z České republiky do Číny v letech 2022 až 2024

V Tabulce 5 jsou uvedeny prognózy budoucího vývozu z České republiky do Číny v letech 2022, 2023 a 2024, spolu s dolními a horními hranicemi spolehlivosti. Tyto prognózy byly vypočteny na základě analýzy údajů o vývozu z České republiky do Číny v letech 2005 až 2021.

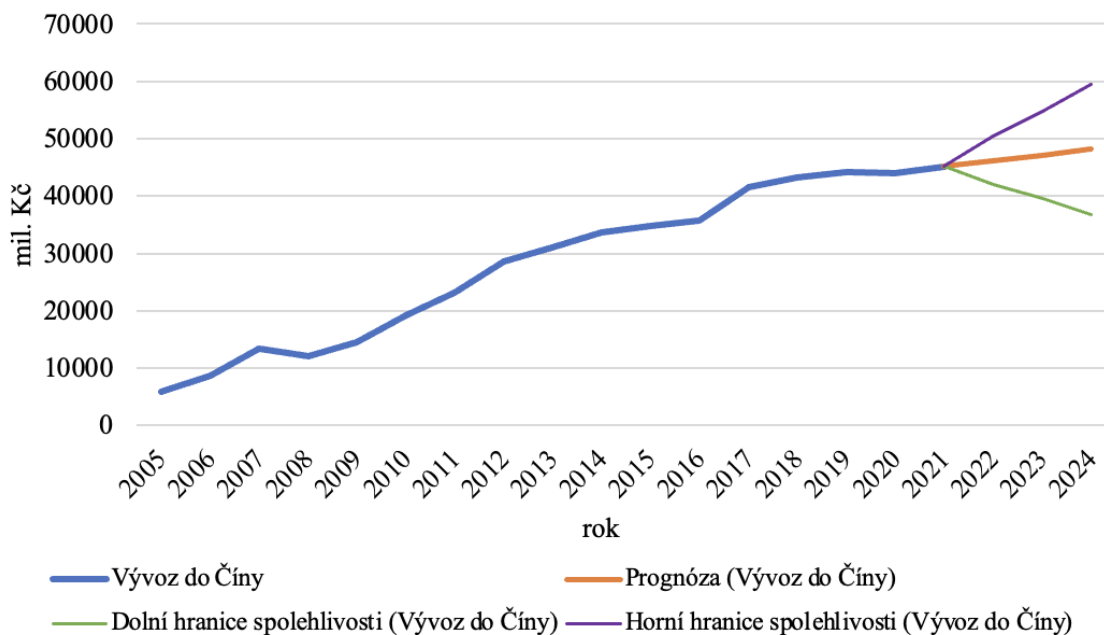
Tabulka 5: Prognóza vývoje vývozu do Číny v letech 2022 až 2024 (mil. Kč)

Rok	Dolní hranice spolehlivosti	Horní hranice spolehlivosti	Prognóza vývozu
2022	41924	50402	46163
2023	39523	54786	47155
2024	36752	59541	48146

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Graf č. 22 ilustruje předpokládaný vývoj vývozu z České republiky do Číny od roku 2005. Z grafu vyplývá, že se očekává mírný nárůst v této oblasti v následujících letech. Nicméně, dolní hranice spolehlivosti ukazuje možnost poklesu vývozu z České republiky do Číny, protože graf se od roku 2022 prudce svažuje dolů a naznačuje mírné zpomalení růstu. Na druhé straně, horní hranice spolehlivosti ukazuje rychlý nárůst vývozu. Celková prognóza vývozu však naznačuje stabilní, avšak malý nárůst.

Graf 22: Předpověď růstu vývozu do ČLR z ČR (2022 až 2024)

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Dovoz do České republiky z Číny v letech 2022 až 2024

Tabulka 6 prezentuje odhady budoucího dovozu z Číny do České republiky v příštích třech letech (2022, 2023, 2024).

Tabulka 6: Prognóza vývoje dovozu z Číny v letech 2022 až 2024 (mil. Kč)

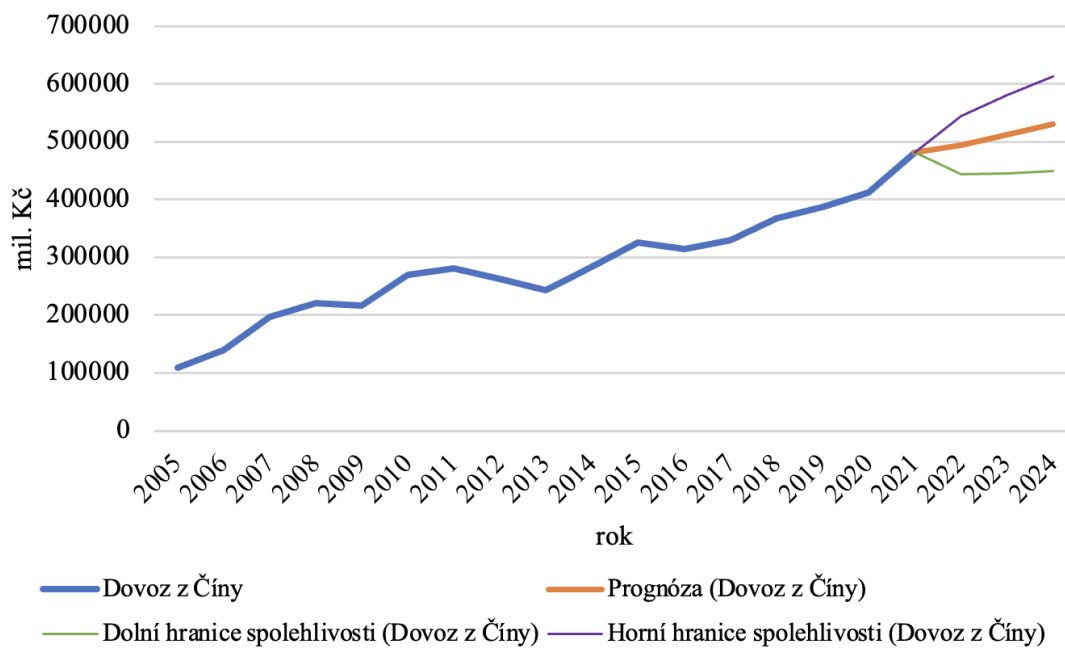
Rok	Dolní hranice spolehlivosti	Horní hranice spolehlivosti	Prognóza dovozu
2022	444043	544691	494367
2023	444984	580459	512722
2024	449535	612616	531076

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Z grafu č. 23 je patrný očekávaný vývoj dovozu do ČLR z ČR. Očekává se, že vývoj dovozu bude trvale růst. Horní a dolní hranice spolehlivosti ukazují, že velikost dovozu

v roce 2024 dosáhne vyšších hodnot než v letech 2023 a 2022, což naznačuje pozitivní tendenci.

Graf 23: Předpověď růstu dovozu z ČLR do ČR (2022 - 2024)

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

5 Výsledky a diskuse

Hlavním cílem praktické části této bakalářské práce bylo analyzovat obchodní styky České republiky a Čínské lidové republiky, a to jednotlivě a také ve srovnání s dalšími zeměmi Evropské unie a mimo EU.

5.1.1 Vzájemné obchodní vztahy České republiky a Čínské lidové republiky

Bylo stanoveno, že mezi lety 2005 a 2021 převyšoval import do České republiky nad exportem. Střední dynamika obchodního salda dosáhla 9 % a střední dynamika růstu obchodního obrátu 10 %. Mezi nejvíce importovanými třídami byly *Stroje a dopravní prostředky*, *Průmyslové a spotřební zboží* a *Tržní výrobky tříděné podle materiálu*. Naproti tomu mezi nejvíce exportovanými třídami byly *Stroje a dopravní prostředky*, *Průmyslové a spotřební zboží* a *Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv*.

5.1.2 Struktura komodit České republiky a Číny

Značný vliv na import do ČR mají dovozní třídy **7** (*Stroje a dopravní prostředky*), **8** (*Průmyslové a spotřební zboží*) a **6** (*Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu*). Naopak vývoz do ČLR z ČR se realizuje především prostřednictvím tříd **7** a **8** a také třídy **2** (*Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv*). Pouze v této poslední kategorii převažuje český vývoz nad dovozem.

5.1.3 Vývoz do Číny

V roce 2005 činil český vývoz do Číny 0,3 % a v roce 2021 1,1 %. Za 16 let se zvýšil o 0,8 %. Mezi hlavními partnerskými zeměmi se Čína z hlediska vývozu dostala ze 17. na 10. místo. Od roku 2021 je Čína s podílem 6 % 5. největším vývozcem z ČR mimo EU.

5.1.4 Dovoz z Číny

Dovoz do České republiky činil v roce 2005 5,8 % a v roce 2021 12,2 %. Za 16 let se tento podíl více než zdvojnásobil a vzrostl na 6,4 %. Čína se za 16 let udržela na druhém místě mezi hlavními partnerskými zeměmi. Na prvním místě je Německo. Pro rok 2021 však byla Čína mimo EU nejvýznamnějším dodavatelem s podílem 33 %.

5.1.5 Predikce vývoje vývozu a dovozu

Dle predikce obchodních ukazatelů mezi ČR a ČLR se předpokládá zvýšení hodnoty vývozu a dovozu. Dynamika bude však umírněnější než dříve. Pro rok 2024 se očekává vyšší nárůst dovozu než pro roky 2023 a 2022. Vývoz bude vykazovat postupný nárůst hodnoty v průběhu jednotlivých let.

6 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zhodnotit zahraničně obchodní vztahy ČR s ČLR, provést analýzu jejich komoditní struktury a vzájemného obchodu. Dále byla provedena prognóza dovozu a vývozu mezi oběma zeměmi v následujících třech letech (2022-2024) pomocí metody exponenciálního vyrovnání.

Z grafů je patrné, že po celé období dovoz silně převažuje nad vývozem, ačkoli se obě země v tomto směru aktivně rozvíjejí, ale Čína tak činí několikanásobně rychleji než Česká republika. To má negativní vliv na výši obchodní bilance, i když dle prokázané prognózy je očekáváno rostoucí tempo dovozu i vývozu.

Podle dat z Českého statistického úřadu je mezi Českou republikou a Čínou nejvýznamnější komoditou v oblasti dovozu a vývozu stroje a dopravní prostředky.

Vývoz do Číny je mnohonásobně nižší než dovoz do České republiky, neboť Česká republika vyváží většinu svého zboží do Evropské unie. V roce 2021 se Čína umístila na 17. místě mezi hlavními exportními směry České republiky s podílem 1,1 %. Na straně dovozu však situace vypadá jinak, Čína se v roce 2021 nachází na druhém místě za Německem s podílem 12,2 %. Mezi zeměmi mimo EU je Čína největším dodavatelem s podílem 33 %. Bylo však zjištěno, že dovoz i vývoz trvale rostou.

Na základě výpočtu řetězových a bazických indexů bylo zjištěno, že zahraniční obchod mezi ČR a Čínou zaznamenal výrazný růst. Tento růst byl ovlivněn zejména vzájemným zvyšováním obchodního objemu v oblasti strojírenství a dopravy. Výsledky také ukázaly, že Čína se stala nejdůležitějším obchodním partnerem ČR mimo Evropskou unii.

Prognóza dovozu a vývozu mezi oběma zeměmi naznačuje, že obchodní vztahy mezi ČR a Čínou budou i nadále rostoucí, avšak s mírným zpomalením tempa růstu v příštích letech. V oblasti komodit se očekává pokračování růstu, zejména v oblasti strojů a dopravních prostředků a průmyslového a spotřebního zboží.

Celkově lze konstatovat, že vztahy mezi oběma zeměmi mají pozitivní vývoj a poskytují prostor pro další rozvoj spolupráce v budoucnosti.

7 Seznam použitých zdrojů

BEČVÁŘOVÁ, Věra, Karel VINOHRADSKÝ a Ivo ZDRÁHAL, 2009. *České zemědělství a vývoj cenového prostředí společného trhu EU: Czech agriculture and the development of price environment in the EU common market : monografie*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně. Folia Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis. ISBN 978-80-7375-345-0.

BEDFORD, Donald, 2013. *Čína*. Praha: Ikar. ISBN 978-80-249-2025-2.

BEJKOVSKÝ, Jan, 2021. *Čínský ekonomický systém: tržní ekonomika, či státní kapitalismus?*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-1270-8.

BRČÁK, Josef, 2012. *Česká republika ve světle ekonomických teorií*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-369-8.

ČERNOHORSKÝ, Jan, 2011. *Základy financí*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3669-3.

EPPING, Randy Charles, 2004. *Průvodce globální ekonomikou*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-825-2.

FOJTÍKOVÁ, Lenka, 2009. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Praha: C.H. Beck. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4.

FOJTÍKOVÁ, Lenka, 2019. *Compliance Číny s WTO: jak Čína dodržela mnohostranné obchodní závazky a jak usilovala o získání statusu tržní ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-528-6.

GIOVANNINI, Enrico, 2010. *Ekonomická statistika srozumitelně: z pohledu OECD*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-536-6.

JANATKA, František, 2017. *Podnikání v globalizovaném světě*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-754-7.

JANKŮ, Martin, 2019. *WTO a právo mezinárodního obchodu*. V Praze: C.H. Beck. Beckova skripta. ISBN 978-80-7400-735-4.

JÍLEK, Josef, 2009. *Akciové trhy a investování*. Praha: Grada. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-2963-3.

JÍLEK, Josef, 2013. *Finance v globální ekonomice II: Měnová a kurzová politika*. Praha: Grada. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4516-9.

KALÍNSKÁ, Emilie, 2010. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8.

KEISLER, Ivo, Andrej LOBOTKA a Lenka KOTULKOVÁ, 2020. *Covid-19: přijatá opatření a náhrada újmy*. Praha: Wolters Kluwer. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-818-8.

MACHKOVÁ, Hana a Martin MACHEK, 2021. *Mezinárodní marketing*. 5. vydání. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-3006-1.

MACHKOVÁ, Hana, Eva ČERNOHLÁVKOVÁ a Alexej SATO, 2014. *Mezinárodní obchodní operace*. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4874-0.

MAREK, Daniel a Michael J. BAUN, 2010. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal. ISBN 978-80-87029-89-3.

MIDLER, Paul, 2015. *Made in Čína: pohled do zákulisí čínské velkovýroby*. Přeložil Ondřej HORECKÝ. Praha: Práh. ISBN 978-80-7252-577-5.

MPO, 2017. *Panorama zpracovatelského průmyslu ČR*. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu. ISBN 978-80-906942-1-7.

PELTRÁM, Antonín, 2009. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2849-0.

PIKNEROVÁ, Linda a David ŠANC, 2014. *Nové mocnosti globálního Jihu: Čína, Indie, Brazílie, Jihoafrická republika a Indonésie v mezinárodním systému*. Praha: Dokořán. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-679-1.

PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK, 2010. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. Praha: Krigl. ISBN 978-80-86912-39-4.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda a Klára DRLIČKOVÁ, 2012. *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží - ano či ne?*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5956-6.

SATO, Alexej, 2021. *Mezinárodní obchodní operace*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE. ISBN 978-80-245-2416-0.

SOUKUP, Alexandr, 2022. *Mezinárodní ekonomie: analýza mezinárodních ekonomických vztahů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-879-2.

ŠTĚRBOVÁ, Ludmila, 2013. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4694-4.

SVATOŠ, Miroslav, 2009. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-2708-0.

TICHÁ, Lucie, 2007. *Vnější obchodní vztahy ČR*. České Budějovice: Jihočeská univerzita. ISBN 978-80-7394-015-7.

8 Přílohy

Tabulka 7: Podíl Číny na celkovém obratu ČR

Rok	Podíl Číny na obratu v (%)	Podíl Číny na obratu v číslech	Svět celkem
2005	3,1	115472	3762417
2006	3,6	148858	4180306
2007	4,5	210146	4649557
2008	5,1	232441	4604032
2009	5,7	231398	4035643
2010	6,2	288794	4690261
2011	5,9	303843	5129905
2012	5,4	291780	5387275
2013	5,0	273996	5465941
2014	5,2	316813	6152387
2015	5,6	360281	6394966
2016	5,5	350817	6434558
2017	5,4	371083	6862328
2018	5,8	411459	7134014
2019	6,0	431740	7237832
2020	6,7	455912	6786220
2021	6,7	526346	7907205

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 8: Zastoupení vývozu do Číny na celkovém vývozu ČR (mil. Kč)

Rok	Podíl Číny na obratu v %	Podíl Číny na obratu v číslech	Svět celkem
2005	0,3%	5868	1883791
2006	0,4%	8653	2091053
2007	0,6%	13336	2314158
2008	0,5%	12075	2279850
2009	0,7%	14565	2033355
2010	0,8%	19114	2334841
2011	0,9%	23162	2570941
2012	1,1%	28601	2725843
2013	1,1%	30967	2786230
2014	1,1%	33657	3149198
2015	1,1%	34723	3262971
2016	1,1%	35784	3299106
2017	1,2%	41499	3512897
2018	1,2%	43212	3616240
2019	1,2%	44179	3691763
2020	1,3%	44013	3483076
2021	1,1%	45172	3949118

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 9: Podíl Číny na celkovém dovozu do ČR

Rok	Podíl Číny na obratu v %	Podíl Číny na obratu v číslech	Svět celkem
2005	5,8%	109604	1878626
2006	6,7%	140205	2089253
2007	8,4%	196810	2335399
2008	9,5%	220366	2324182
2009	10,8%	216834	2002288
2010	11,5%	269681	2355420
2011	11,0%	280680	2558964
2012	9,9%	263179	2661432
2013	9,1%	243029	2679711
2014	9,4%	283157	3003189
2015	10,4%	325558	3131994
2016	10,1%	315033	3135452
2017	9,8%	329584	3349431
2018	10,5%	368247	3517774
2019	10,9%	387561	3546068
2020	12,5%	411898	3303145
2021	12,2%	481174	3958087

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 10: Podíl vývozu do Číny na celkovém českém vývozu do zemí mimo EU

Rok	Podíl vývozu do Číny na obratu v %	Podíl vývozu do Číny na obratu v číslech	Mimo EU celkem
2005	1,9%	5868	314201
2006	2,4%	8653	358114
2007	3,2%	13336	416405
2008	3,0%	12075	406271
2009	3,9%	14565	369368
2010	4,4%	19114	434667
2011	4,7%	23162	494122
2012	4,6%	28601	620417
2013	4,9%	30967	634759
2014	4,9%	33657	684696
2015	5,0%	34723	691099
2016	5,2%	35784	693922
2017	5,7%	41499	732564
2018	5,9%	43212	735493
2019	5,8%	44179	760240
2020	6,2%	44013	709125
2021	5,9%	45172	767171

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 11: Podíl dovozu z Číny na dovozu do ČR ze států mimo EU

Rok	Podíl Číny na obratu v %	Podíl Číny na obratu v číslech	Mimo EU celkem
2005	19,3%	109604	567703
2006	21,6%	140205	649871
2007	26,9%	196810	731727
2008	27,4%	220366	803602
2009	31,5%	216834	687682
2010	31,6%	269681	852263
2011	31,1%	280680	901918
2012	27,4%	263179	959152
2013	26,2%	243029	927405
2014	28,2%	283157	1005919
2015	31,5%	325558	1034089
2016	31,2%	315033	1010226
2017	29,6%	329584	1114836
2018	30,7%	368247	1199073
2019	31,4%	387561	1233848
2020	35,3%	411898	1166258
2021	32,9%	481174	1461521

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 12: Indexní analýza dovozu a vývozu z ČR do ČLR v letech 2005-2021 (mil. Kč)

Rok	Vývoz	Dovoz	Řetězový index vývozu (%)	Řetězový index dovozu (%)	Bazický index vývozu (%)	Bazický index dovozu (%)
2005	5868	109604	x	x	100	100
2006	8653	140205	147,460804	127,919601	147,4608	127,9196
2007	13336	196810	154,119958	140,373025	227,2665	179,5646
2008	12075	220366	90,5443911	111,968904	205,7771	201,0565
2009	14565	216834	120,621118	98,3972119	248,2106	197,834
2010	19114	269681	131,232406	124,3721	325,7328	246,0503
2011	23162	280680	121,178194	104,078522	394,7171	256,0855
2012	28601	263179	123,482428	93,7647855	487,4063	240,1181
2013	30967	243029	108,272438	92,343614	527,7267	221,7337
2014	33657	283157	108,686666	116,51161	573,5685	258,3455
2015	34723	325558	103,167246	114,974378	591,7348	297,0311
2016	35784	315033	103,055612	96,7670891	609,816	287,4284
2017	41499	329584	115,970825	104,618881	707,2086	300,7044
2018	43212	368247	104,12781	111,730849	736,4008	335,9795
2019	44179	387561	102,237804	105,244849	752,88	353,6011
2020	44013	411898	99,6242559	106,279528	750,0511	375,8056
2021	45172	481174	102,633313	116,818727	769,8023	439,0113

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 13: Vývoj podílu vývozu mezi ČR a ČLR vzhledem k celkovému vývozu ČR v mil. Kč (2005-2021)

Rok	Podíl Číny na celkovém vývozu v (%)	Podíl Číny na celkovém vývozu v číslech	Svět celkem	Podíl Čína/celkem (%)	Bazické indexy
2005	0,3%	5868	1883791	1877923	100%
2006	0,4%	8653	2091053	2082400	111%
2007	0,6%	13336	2314158	2300822	123%
2008	0,5%	12075	2279850	2267775	121%
2009	0,7%	14565	2033355	2018790	108%
2010	0,8%	19114	2334841	2315727	123%
2011	0,9%	23162	2570941	2547779	136%
2012	1,1%	28601	2725843	2697242	144%
2013	1,1%	30967	2786230	2755263	147%
2014	1,1%	33657	3149198	3115541	166%
2015	1,1%	34723	3262971	3228248	172%
2016	1,1%	35784	3299106	3263322	174%
2017	1,2%	41499	3512897	3471398	185%
2018	1,2%	43212	3616240	3573028	190%
2019	1,2%	44179	3691763	3647584	194%
2020	1,3%	44013	3483076	3439063	183%
2021	1,1%	45172	3949118	3903946	208%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 14: Vývoj podílu dovozu mezi ČR a ČLR vzhledem k celkovému dovozu ČR v mil. Kč (2005-2021)

Rok	Podíl Číny na celkovém dovozu v %	Podíl Číny na celkovém dovozu v číslech	Svět celkem	Podíl Čína/celkem (%)	Bazické indexy
2005	5,8%	109604	1878626	1769022	100%
2006	6,7%	140205	2089253	1949048	110%
2007	8,4%	196810	2335399	2138589	121%
2008	9,5%	220366	2324182	2103816	119%
2009	10,8%	216834	2002288	1785454	101%
2010	11,5%	269681	2355420	2085739	118%
2011	11,0%	280680	2558964	2278284	129%
2012	9,9%	263179	2661432	2398253	136%
2013	9,1%	243029	2679711	2436682	138%
2014	9,4%	283157	3003189	2720032	154%
2015	10,4%	325558	3131994	2806436	159%
2016	10,1%	315033	3135452	2820419	159%
2017	9,8%	329584	3349431	3019847	171%
2018	10,5%	368247	3517774	3149527	178%
2019	10,9%	387561	3546068	3158507	179%
2020	12,5%	411898	3303145	2891247	163%
2021	12,2%	481174	3958087	3476913	197%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 15: Vývoj obratu ČR s ČLR v období 2005-2021

Rok	Obrat	Řetězové indexy	Bazické indexy	Meziroční změna
2005	115472	x	100%	x
2006	148858	129%	129%	33386
2007	210146	141%	182%	61288
2008	232441	111%	201%	22295
2009	231398	100%	200%	-1043
2010	288794	125%	250%	57396
2011	303843	105%	263%	15049
2012	291780	96%	253%	-12063
2013	273996	94%	237%	-17784
2014	316813	116%	274%	42817
2015	360281	114%	312%	43468
2016	350817	97%	304%	-9464
2017	371083	106%	321%	20266
2018	411459	111%	356%	40376
2019	431740	105%	374%	20281
2020	455912	106%	395%	24172
2021	526346	115%	456%	70434

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 16: Vývoj salda OB mezi ČR a ČLR v letech 2005-2021 (mil. Kč)

Rok	Bilance	Řetězové indexy	Bazické indexy
2005	-103736	-100%	-100%
2006	-131552	-127%	-127%
2007	-183474	-139%	-177%
2008	-208291	-114%	-201%
2009	-202269	-97%	-195%
2010	-250567	-124%	-242%
2011	-257518	-103%	-248%
2012	-234578	-91%	-226%
2013	-212062	-90%	-204%
2014	-249500	-118%	-241%
2015	-290835	-117%	-280%
2016	-279249	-96%	-269%
2017	-288085	-103%	-278%
2018	-325034	-113%	-313%
2019	-343382	-106%	-331%
2020	-367885	-107%	-355%
2021	-436002	-119%	-420%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 17: Podíl obratu ČLR s ČR na celkovém obratu ČR v letech 2005-2021 (mil. Kč)

Rok	Podíl Číny na celkovém obratu v %	Podíl Číny na celkovém obratu v číslech	Svět celkem	Podíl Čína/celkem	Bazické indexy
2005	3,1%	115472	3762417	3646945	100%
2006	3,6%	148858	4180306	4031448	111%
2007	4,5%	210146	4649557	4439411	122%
2008	5,1%	232441	4604032	4371591	120%
2009	5,7%	231398	4035643	3804245	104%
2010	6,2%	288794	4690261	4401467	121%
2011	5,9%	303843	5129905	4826062	132%
2012	5,4%	291780	5387275	5095495	140%
2013	5,0%	273996	5465941	5191945	142%
2014	5,2%	316813	6152387	5835574	160%
2015	5,6%	360281	6394966	6034685	165%
2016	5,5%	350817	6434558	6083741	167%
2017	5,4%	371083	6862328	6491245	178%
2018	5,8%	411459	7134014	6722555	184%
2019	6,0%	431740	7237832	6806092	187%
2020	6,7%	455912	6786220	6330308	174%
2021	6,7%	526346	7907205	7380859	202%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 18: Zastoupení vývozu do Číny na celkovém vývozu v roce 2005 (mil. Kč)

Číslo	Země	Vývoz v mil. Kč
1	Německo	662138
2	Slovensko	169056
3	Rakousko	111852
4	Polsko	106539
5	Francie	94879
6	Itálie	81141
7	Spojené království	78730
8	Nizozemsko	69699
9	Maďarsko	52984
10	Španělsko	49383
11	Spojené státy	45908
12	Belgie	44686
13	Ruská federace	31063
14	Švédsko	25698
15	Švýcarsko	21752
16	Rumunsko	18374
17	Ukrajina	15686
18	Dánsko	13118
19	Spojené arabské emiráty	10857
20	Turecko	10279
21	Slovinsko	9866
22	Finsko	9521
23	Chorvatsko	9169
24	Japonsko	7663
25	Irsko	7375
26	Řecko	6489
27	Bulharsko	6291
28	Norsko	6234
29	Portugalsko	6202
30	Čína	5868

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 19: Zastoupení vývozu do Číny na celkovém vývozu v roce 2021 (mil. Kč)

Číslo	Země	Vývoz v mil. Kč
1	Německo	1224385
2	Slovensko	382673
3	Polsko	281745
4	Francie	185832
5	Rakousko	178512
6	Itálie	149830
7	Spojené království	141991
8	Nizozemsko	134009
9	Maďarsko	127862
10	Španělsko	101935
11	Spojené státy	90759
12	Belgie	82169
13	Ruská federace	80116
14	Švédsko	67744
15	Rumunsko	64660
16	Švýcarsko	55051
17	Čína	45172

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 20: Vyvoz České republiky do vybraných států

Stát	2005		2021	
	v mil. Kč	podíl v %	v mil. Kč	podíl v %
Celkem	1883791	100%	3949118	100%
Z vybraných států				
Německo	662138	35,2%	1224385	31,0%
Slovensko	169056	9,0%	382673	9,7%
Rakousko	111852	5,9%	178512	4,5%
Polsko	106539	5,7%	281745	7,1%
Francie	94879	5,0%	185832	4,7%
Spojené Království	78730	4,2%	141991	3,6%
Itálie	81141	4,3%	149380	3,8%
Čína	5868	0,3%	45172	1,1%
ostatní státy	573588	30,4%	1359428	34,4%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 21: Podíl zemí mimo EU na českém vývozu v roce 2021 (mil. Kč)

Směr	Vývoz
Evropská unie	3180200
Nespecifikováno	1746
Státy mimo EU	767171

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 22: Podíl zemí mimo EU na dovozu do České republiky v roce 2021 (mil. Kč)

Směr	Vývoz
Evropská unie	2470299
Nespecifikováno	26267
Státy mimo EU	1461521

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 23: Obchod mezi ČR a ČLR v roce 2021 podle SITC

komodita 2021	Absolutně (v mil. Kč)			
	Obrat pohybu zboží přes hranice	Pohyb zboží z ČR	Pohyb zboží do ČR	Bilance pohybu zboží přes hranice
Zahraniční obchod celkem	826674	65039	761635	-696595
Stroje a dopravní prostředky	633523	39142	594381	-555239
Průmyslové spotř. zboží	108779	10883	97896	-87013
Polotovary a materiály	51053	4982	46071	-41090
Chemikálie a příbuzné výrobky, j. n.	21211	2598	18613	-16015
Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv	8103	6587	1516	5071
Potraviny a živá zvířata	3618	776	2842	-2066
Nápoje a tabák	202	65	138	-73
Minerál. paliva, maziva a příbuzné mater.	123	6	118	-112
Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	38	1	37	-35
Komodity a předměty obchodu jinde nezatříděné	24	0	24	-23

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 24: Vývoj vývozu z ČR do Číny třídy Stroje a dopravní prostředky v letech 2015-2021 (mil. Kč)

Rok	Vývoz	Řetězové indexy (%)	Bazické indexy (%)
2015	28123	x	100%
2016	29849	106%	106%
2017	35564	119%	126%
2018	34295	96%	122%
2019	31512	92%	112%
2020	36498	116%	130%
2021	39142	107%	139%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)

Tabulka 25: Vývoj dovozu z Číny do ČR třídy Stroje a dopravní prostředky v letech 2015-2021 (mil. Kč)

Rok	Dovoz	Řetězové indexy (%)	Bazické indexy (%)
2015	363242	x	100%
2016	321011	88%	88%
2017	357679	111%	98%
2018	447647	125%	123%
2019	520971	116%	143%
2020	576546	111%	159%
2021	594381	103%	164%

(Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ)